

**OFICINA PER A LA IGUALTAT
D'OPORTUNITATS ENTRE DONES I
HOMES DE LA UIB**

Tercer informe de situació

SUMARI

1. Presentació	4
2. Igualtat d'oportunitats en matèria de gènere.....	6
2.1. Introducció	6
2.2. Indicadors	7
2.2.1. Indicadors relatius a l'alumnat.....	7
2.2.2. Indicadors relatius al personal docent i investigador (PDI)	8
2.2.3. Indicadors relatius al personal d'administració i serveis (PAS).....	9
2.3. L'alumnat de la Universitat de les Illes Balears	9
2.3.1. Dades relatives a la presència d'alumnes	9
2.3.2. Dades relatives al rendiment	20
2.4. El professorat de la Universitat de les Illes Balears.....	25
2.5. El PAS de la Universitat de les Illes Balears	32
2.6. Conclusions	37
2.7. Referències	37
3. Igualtat d'oportunitats en matèria de grups socialment desfavorits.....	39
3.1. Introducció	39
3.2. L'alumnat estranger de la UIB.....	49
3.2.1. Població estrangera a les Illes Balears.....	49
3.2.2. Alumnat estranger de la UIB.....	51
3.2.3. Alumnat estranger comparat amb les dades d'altres universitats.....	53
3.3. Indicadors emprats per a l'elaboració de l'informe.....	56
3.3.1. Indicadors relatius al nivell econòmic	57
3.3.2. Indicadors de tipus social.....	59
3.3.3. Indicadors de tipus cultural	60

3.4. Conclusions i intencions per a futurs informes	61
3.5. Referències	61
4. Igualtat d'oportunitats en matèria de discapacitat	65
4.1. Introducció	65
4.2. Les dades	65
4.2.1. Alumnes.....	65
4.2.2. Personal d'administració i serveis i personal docent i investigador	70
4.3. Implicació institucional.....	70
4.4. Reptes de futur: novetats legislatives.....	72
4.5. Conclusions.....	73
4.6. Referències	73
5. Estudi de l'alumnat de la UIB	74
5.1. Fitxa tècnica.....	74
5.2. Metodologia.....	76
5.3. Resultats.....	76
5.4. Conclusions	91
5.5. Referències	91

1. Presentació

En compliment del compromís assumit per l'Oficina d'Igualtat d'Oportunitats, presentam el tercer informe de situació de la UIB, però abans d'entrar en els detalls de les dades i els gràfics, unes breus paraules introductòries, ja que durant aquest curs 2006-2007 s'han produït una sèrie de novetats importants que afecten tan la vida universitària com aquesta mateixa oficina.

En primer lloc, l'elecció el passat mes de març de la primera rectora d'aquesta Universitat, senyora Montserrat Casas, sumant així una dona més a l'encara molt reduït nombre de rectores de les universitats espanyoles. Com a Oficina per a la Igualtat, no podem més que celebrar-ho molt sincerament.

Per altra banda, en data 28 de febrer de 2007 l'Observatori, que com a tal funcionava des de l'any 2004, va passar a ser oficina, consolidant-se així com a servei d'aquesta casa i preparant-se per als canvis que s'esperen arran de l'aprovació de la reforma de la LOU, que dona a les oficines o unitats d'Igualtat un paper important com a garant de les polítiques d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes als centres universitaris.

Durant aquest curs també el nostre equip ha crescut, perquè també creixen les nostres activitats. A hores d'ara a l'Oficina per a la Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes hi treballen tres becàries, dues a temps complet i una a mitja jornada, així com una alumna amb beca de serveis, a més de la coordinació voluntària de les professores Victòria Ferrer i Margalida Capellà. Per motius organitzatius, l'àrea de persones amb discapacitat (que també té una oficina pròpia) ha quedat deslligada de l'Oficina, tot i que s'hi manté una col·laboració permanent.

Entrant ja als continguts del present informe, hem d'assenyalar una aportació important. Durant el curs 2005-2006 vàrem elaborar i passar una enquesta a l'alumnat dels diferents estudis de la UIB, amb la finalitat de recollir informació a la qual no podíem tenir excés de cap altra manera. Una part dels resultats d'aquesta enquesta queden ja reflectits al present informe, i proporcionen unes dades que ens permeten tenir un perfil molt més definit i complet de l'alumnat que cursa els seus estudis en aquesta casa. Podem dir que ara tenim una informació de la qual abans no disposàvem i que ens ha permès conèixer una mica més el perfil sociodemogràfic d'aquest alumnat. Aquesta informació és valuosa per fer una anàlisi de caire sociològica que ens permet dissenyar i programar activitats, recursos, etc.

Per acabar, hem de dir que es confirmen les tendències que s'havien anat indicant als informes anteriors, és a dir, la major presència femenina en general a la Universitat, però en l'existència, de moment inamovible, de la segregació horitzontal (estudis feminitzats enfront d'estudis masculinitzats), així com la segregació vertical, més homes que dones als estaments superiors, tant des del punt de vista de titulars i catedràtics d'universitat com als llocs de representació i poder. És a dir, l'existència del sostre de vidre, del qual tant es parla des de ja fa temps.

De tot això i més es dóna informació detallada a les següents pàgines, que estam segures que seran d'utilitat. Això esperam.

Esperança Bosch

Departament de Psicologia

Directora de l'Oficina per a la Igualtat entre Dones i Homes de la UIB

2. Igualtat d'oportunitats en matèria de gènere

2.1. Introducció

En matèria de gènere, els trets més destacats a la nostra universitat, recollits als dos primers informes de l'OIO, indicaven una situació similar a la descrita en diferents informes i treballs fets al nostre entorn (ETAN 2001; Grañeras et al. 2001; Pérez Sedeño 2003). Aquests es concreten en una elevada concentració d'homes en uns determinats estudis i departaments i de dones en uns altres, és a dir, es concreten en una marcada segregació horitzontal. Igualment trobam una important segregació vertical, és a dir, una presència més gran d'homes a la jerarquia acadèmica i al nivell de formació en el cas dels alumnes.

En aquest tercer informe actualitzarem les dades presentades al curs passat, però, atès que durant aquests darrers mesos hem desenvolupat una enquesta per tal d'obtenir una més completa informació entorn de l'alumnat de la UIB, en aquest cas el nostre informe de revisió de dades institucionals serà, necessàriament, més concís i concret, i aportarem, això sí, algunes xifres per tal de poder fer un seguiment de l'evolució per gènere de la nostra comunitat universitària.

Concretament, en el cas de l'alumnat ens centrarem exclusivament a primer i segon cicle, atès que és aquesta la població a la qual hem administrat l'enquesta esmentada, i per a un proper informe deixam l'actualització de dades de l'alumnat de tercer cicle.

Igualment, en el cas del PDI ens centrarem en la seva distribució per departaments i categories, afegint-hi, això sí, una dada nova relativa a l'excel·lència en investigació.

D'altra banda, en compliment d'aquest objectiu de brevetat, no inclourem al treball altres dades que s'han modificat durant aquest any acadèmic i que es poden trobar en informes anteriors (<http://www.uib.es/servei/igualtat/>).

2.2. Indicadors

D'acord amb els suggeriments de diferents informes i anàlisis sobre el tema (Álvaro 1994; ETAN 2001), com a part del projecte de creació de l'Observatori es va dissenyar un sistema d'indicadors d'igualtat d'oportunitats tant quantitius com qualitius, que podeu consultar al nostre primer informe.

D'aquest indicadors, ens centrarem en aquest cas en els següents:

2.2.1. Indicadors relatius a l'alumnat

a) Indicadors relatius a la presència d'alumnes

Als indicadors emprats als informes anteriors n'hi hem afegit alguns més:

— Nombre d'alumnes de nou ingrés per any acadèmic i percentatge que hi representa cada gènere.

— Nombre d'alumnes de nou ingrés per tipus d'estudis i percentatge que hi representa cada gènere.

b) Indicadors relatius al rendiment

— Nombre d'alumnes titulats/ades per any acadèmic i percentatge que hi representa cada gènere.

— Nombre d'alumnes titulats/ades per any acadèmic, tipus d'estudi i percentatge que hi representa cada gènere.

En relació amb l'agrupació de l'alumnat per estudis, d'acord amb la classificació establerta al catàleg general de les titulacions universitàries oficials de grau, els estudis que s'imparteixen actualment a les universitats espanyoles s'agrupen en les branques d'ensenyament següents: Humanitats, Ciències Socials i Jurídiques, Ciències Experimentals, Ciències de la Salut i Tècniques.

Tal com hem assenyalat als informes anteriors, atès que en el cas de la UIB s'imparteix només una part d'aquests estudis, i atès el pes diferencial d'alguns sobre els altres, es va prendre la decisió de desglossar un d'aquests blocs per a la

realització de les nostres anàlisis. D'acord amb això, l'agrupació dels estudis impartits a la UIB va quedar de la manera següent: Humanitats,¹ Ciències Socials i Jurídiques,² Ciències de l'Educació i Psicologia,³ Ciències de la Salut,⁴ Ciències Experimentals⁵ i Tècniques.⁶

Pel que fa a les fonts, les dades sobre alumnat incloses en aquest informe les hem obtingut de l'apartat d'estadístiques de la pàgina web de la UIB (<http://www.uib.es>), dades que procedeixen de l'Oficina de Planificació i Prospectiva de la UIB (OPP).

2.2.2. Indicadors relatius al personal docent i investigador (PDI)

Com ja s'ha comentat abans, alguns dels indicadors que s'han emprat per elaborar aquest informe són els mateixos d'anys anteriors, i fan referència a l'estructura professional del PDI, així com a l'excel·lència en investigació. Com a novetat hem afegit un nou indicador en relació amb aquest darrer que versa sobre el nombre de sexennis o trams d'investigació valorats positivament per gènere.

En el cas del PDI, l'anàlisi de dades es va fer comparant els tres moments temporals (1997-1998, 2003-2004 i 2004-2005) analitzats al segon informe amb l'any acadèmic 2005-2006. Per a aquest darrer, les diferents dades analitzades ens les va proporcionar l'OPP.

---

¹ Estudis de Filologia Catalana, Filologia Hispànica, Filologia anglesa, Filosofia, Geografia, Història i Història de l'Art.

² Estudis d'Administració i Direcció d'Empreses, diplomatura de Ciències Empresarials, Economia, diplomatura de Turisme, Títol Superior de Turisme, Dret, Relacions Laborals i Treball Social.

³ Estudis d'Educació Social, Magisteri (especialitats d'Educació Especial, Educació Física, Educació Infantil, Educació Musical, Educació Primària i Llengua Estrangera), Pedagogia, Psicologia i Psicopedagogia.

⁴ Estudis d'Infermeria i Fisioteràpia.

⁵ Estudis de Biologia, Bioquímica, Física, Matemàtiques i Química.

⁶ Estudis d'Arquitectura Tècnica, Enginyeria Tècnica Agrícola especialitat d'Hortofructicultura i Jardineria, Enginyeria Tècnica Industrial especialitat d'Electrònica Industrial, Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió, Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes, Enginyeria en Informàtica i Enginyeria Tècnica de Telecomunicació especialitat en Telemàtica.

2.2.3. Indicadors relatius al personal d'administració i serveis (PAS)

Per avaluar la situació del PAS, enguany només hem tingut en compte els indicadors relatius a l'estructura professional, que són els mateixos dels informes d'anys anteriors.

2.3. *L'alumnat de la Universitat de les Illes Balears*

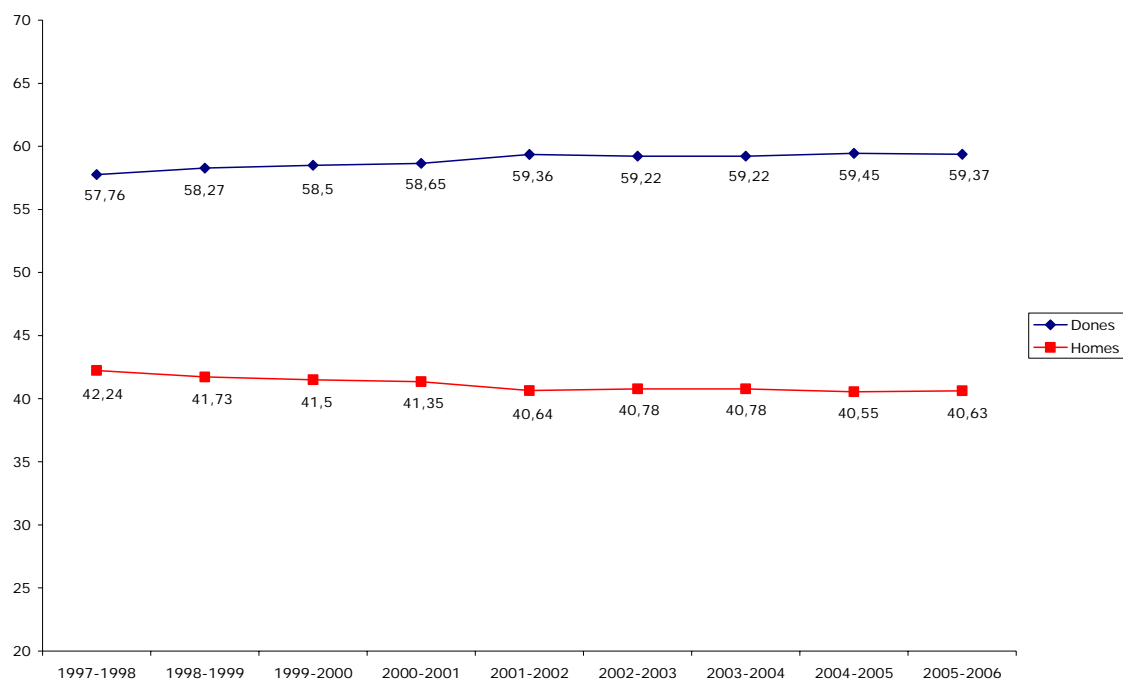
Tal com ja hem assenyalat en informes anteriors, des de fa uns quants anys sembla clar (Comas i Granado 2002) que les dones dediquen més esforç i temps a estudiar que els homes, és a dir, estudien més anys i en una proporció més gran que ells. Tot i això, alguns estudis assenyalen que a poc a poc les dones estarien dedicant a l'estudi una quantitat de temps similar a la dels homes (Comas 2003). Aquesta dada s'ha considerat com un indicador que la desmotivació generada per la manca de recompenses (treballs, salaris...) associada a l'estudi es podria estar estenent cap a les dones, tot i que fins ara les dones amb titulació superior són les que tenen el percentatge d'ocupació més alt (CES 2004).

En aquest sentit, tal com veurem al capítol 5 de l'informe, de la mostra d'alumnat que ha participat en l'estudi, són les alumnes les que dediquen més temps a estudiar, seguint la línia de la primera hipòtesi de Comas i Granado (2002).

2.3.1. Dades relatives a la presència d'alumnes

Seguint aquesta tendència, a la UIB les alumnes han estat majoria al primer i segon cicle els últims anys acadèmics, amb una feminització de l'alumnat que s'ha consolidat entorn del 60% (gràfic 1).

Gràfic 1. Percentatge d'alumnes de primer i segon cicle, per anys acadèmics i gènere

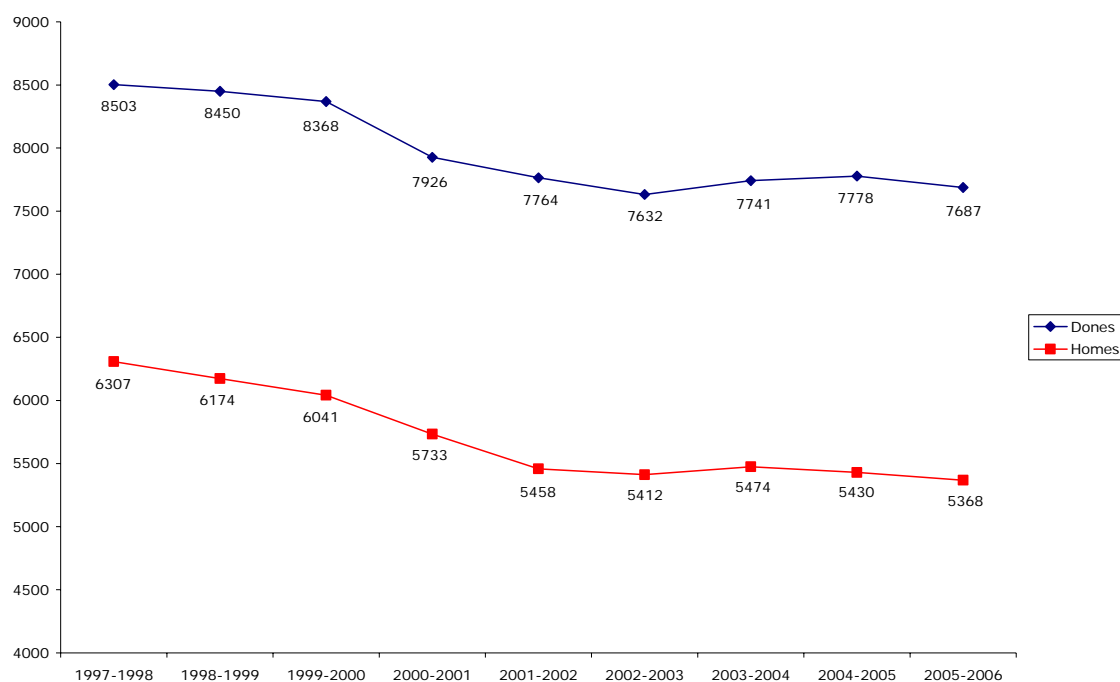
Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

Aquesta feminització s'emmarca dins una tendència general cap a un gradual descens en el nombre total d'alumnes de la UIB entre els anys acadèmics 1997-98 i 2002-2003 (de 14.917 a 13.438 estudiants/es), amb un lleuger repunt el 2003-2004 i el 2004-2005 (amb 13.837 i 13.851 estudiants/es respectivament), que torna a caure lleugerament aquest any 2005-2006 (amb un total de 13.761 alumnes matriculats/ades).

D'altra banda, aquesta presència més gran de dones s'observa tant als estudis de cicle curt o diplomatures com als estudis de cicle llarg o llicenciatures. Únicament als estudis de segon cicle s'observa una tendència constant a l'equiparació entre homes i dones.

La presència més gran de dones i el descens d'alumnat al llarg dels anys acadèmics analitzats es reflecteixen molt clarament en les dades de matrícula de Palma (gràfic 2).

Gràfic 2. Alumnat de primer i segon cicle a Palma, per anys acadèmics i gènere

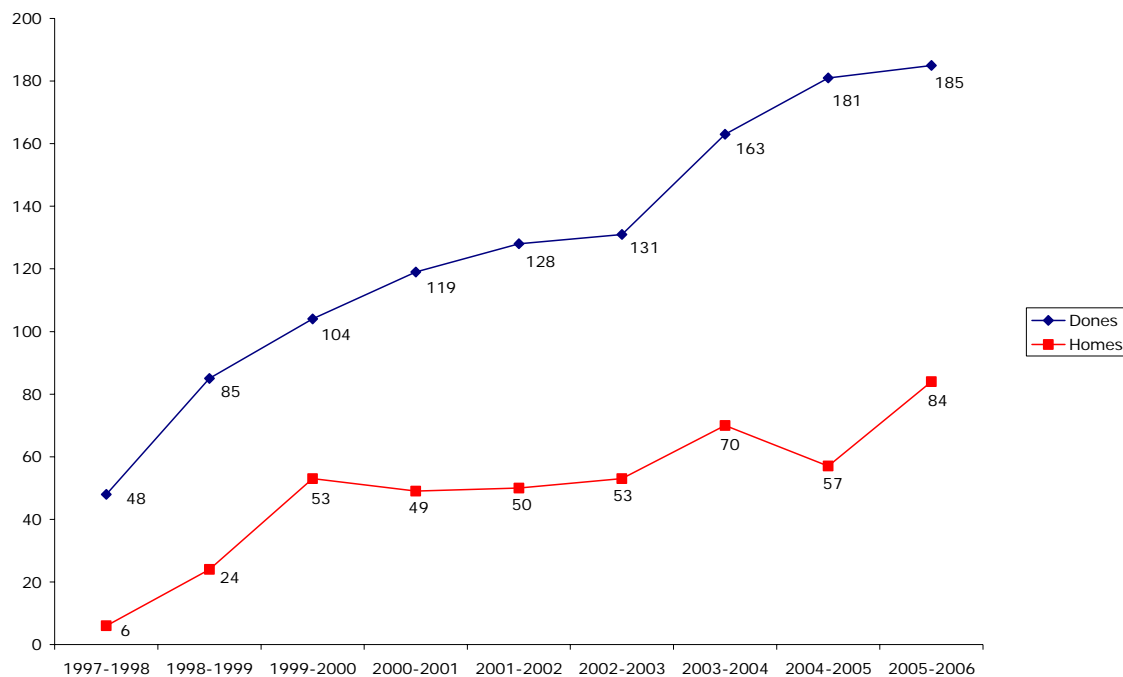

Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

En canvi, en el cas de Menorca i Eivissa l'alumnat s'ha incrementat considerablement (més de cinc vegades a Menorca i més de vuit vegades a Eivissa) en funció de l'ampliació de l'oferta que s'hi ha anat fent. Aquesta oferta ha condicionat la distribució per gènere de l'alumnat d'ambdues seus (gràfics 3 i 4 respectivament). Concretament, per a l'any acadèmic 2005-2006 l'oferta ha inclòs, tant a Menorca com a Eivissa, els estudis següents: Ciències Empresarials; diplomatura de Turisme; Infermeria; Ciències Policials; Magisteri d'Educació Especial; Magisteri de Llengua Estrangera; Dret i Psicopedagogia. És a dir, en la majoria dels casos es tracta d'estudis clarament feminitzats (com veurem a

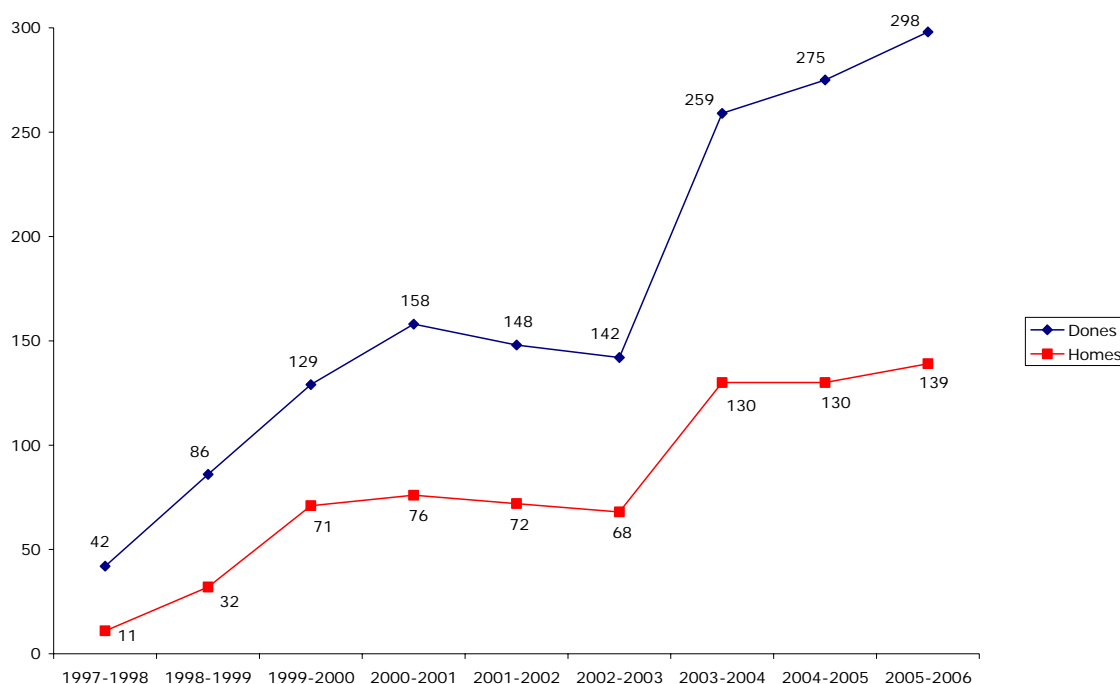
continuació), motiu pel qual no és estrany que més del doble de l'alumnat d'ambdues seus siguin dones.

Gràfic 3. Alumnat de primer i segon cicle a la Seu de Menorca, per anys acadèmics i gènere

Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

Gràfic 4. Alumnat de primer i segon cicle a la Seu d'Eivissa, per anys acadèmics i gènere

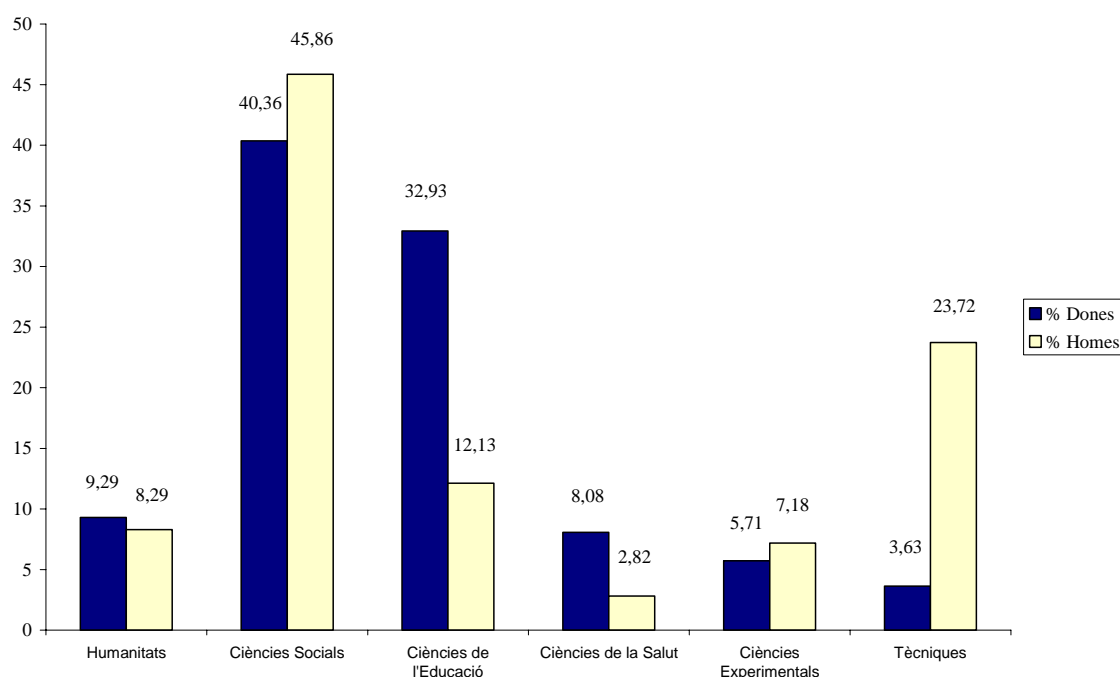
Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

Pel que fa als estudis cursats, tal com assenyalen diferents informes sobre el tema (ETAN 2001; Grañeras et al. 2001; Pérez Sedeño 2003), hi ha una segregació horitzontal per gèneres i estudis, i es pot parlar d'uns estudis clarament feminitzats i d'uns de clarament masculinitzats. Aquesta segregació ha quedat palesa als dos primers informes del nostre observatori, i les dades no han canviat gaire aquest any acadèmic 2005-2006, motiu pel qual en presentarem tan sols un breu resum.

L'anàlisi de la distribució de l'alumnat de primer i segon cicle de la UIB per branques d'ensenyament per a l'any acadèmic 2005-2006 ens indica (gràfic 5) que la major part, tant pel que fa a l'alumnat masculí com al femení, eren estudiants de Ciències Socials i Jurídiques, amb percentatges bastant similars (entorn del 40%).

Els estudis d'Humanitats i de Ciències Experimentals representen respectivament entorn d'un 8-9% i un 5-7% de l'alumnat de la UIB amb percentatges bastant semblants d'alumnat masculí i femení. En els estudis de Ciències de la Salut el percentatge d'alumnat femení (entorn del 8%) quasi triplica el masculí (entorn del 3%). La diferència més important entre gèneres la trobam novament per a aquest curs acadèmic als estudis d'Educació i Psicologia (que suposen entorn d'un 33% de l'alumnat femení i un 12% del masculí) i, sobretot, als estudis Tècnics (entorn d'un 24% de l'alumnat masculí i menys del 4% del femení).

Gràfic 5. Percentatge d'alumnes de primer i segon cicle, per branca d'ensenyament i gènere. Any acadèmic 2005-2006.

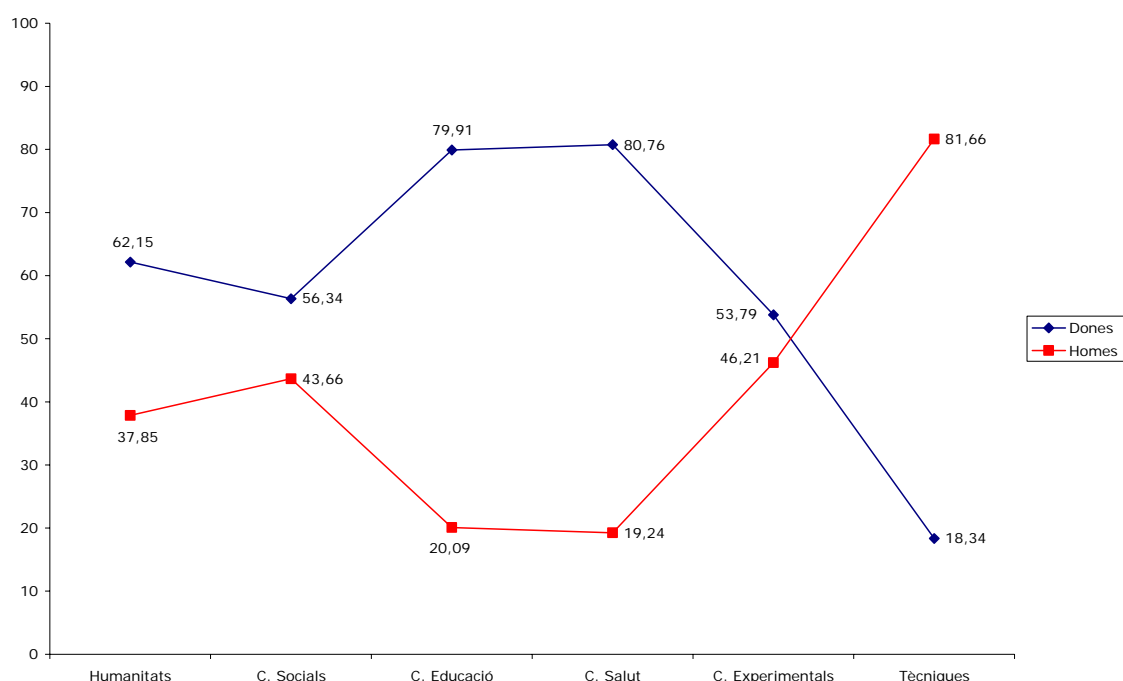

Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

El resum dels percentatges d'homes i dones que han cursat els diferents tipus d'estudis a primer i segon cicle durant aquest any acadèmic 2005-2006 ens dona una imatge encara molt més clara de la presència d'uns i altres en cada tipus d'estudi (gràfic 6), amb un repartiment més o menys proper al 60% de dones i 40%

d'homes en el cas dels estudis d'Humanitats, Ciències Socials i Ciències Experimentals, proper al 80% de dones i 20% d'homes en el cas dels estudis de Ciències de l'Educació i Ciències de la Salut i al 20% de dones i 80% d'homes en el cas dels estudis Tècnics.

Gràfic 6. Percentatge d'alumnes de primer i segon cicle, per tipus d'estudis i gènere. Any acadèmic 2005-2006.

Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

Com ja es va comentar als dos primers informes del nostre observatori, aquestes dades generals mostren variacions quan analitzam detalladament la distribució a les diferents titulacions. En aquest cas, tot i no presentar les dades desglossades, hem resumit en dues taules les titulacions on hi ha més d'un 50% de dones matriculades (taula 1) i aquelles altres on hi ha més d'un 50% d'homes matriculats (taula 2).

Taula 1. Titulacions amb més del 50% d'alumnat femení

	% de dones	% d'homes
Mestre E. Infantil	96,08	3,92
Psicopedagogia	88,29	11,71
Mestre E. Especial	86,9	13,1
Educació Social	86,42	13,58
Infermeria	86,22	13,78
Treball Social	86,03	13,97
Pedagogia	84,75	15,25
Mestre L. Estrangera	84,58	15,42
Mestre E. Primària	83,77	16,23
Filologia Anglesa	81,77	18,23
Psicologia	80,38	19,62
Història de l'Art	78,93	21,07
Filologia Catalana	78,72	21,28
Filologia Hispànica	70,94	29,06
Fisioteràpia	70,42	29,58
Bioquímica	69,44	30,56
Mestre E. Musical	69,23	30,77
Periodisme	64,58	35,42
Biologia	62,04	37,96
Relacions Laborals	61,74	38,26
Dipl. Turisme	60,55	39,45
Nous diplomes en Humanitats	56,52	43,48
Dret	57,52	42,48
Química	54,05	45,95
Adm. i Dir. Empreses	52,99	47,01
Ciències Empresarials	51,29	48,71
Economia	50,65	49,35

Taula 2. Titulacions amb més del 50% d'alumnat masculí

	% de dones	% d'homes
Dir. Hotel. Internacional	48,39	51,61
Comunicació Audiovisual	48	52
T.S. Turisme	42,86	57,14
Mestre E. Física	42,64	57,36
Filosofia	42,11	57,89
Història	42,06	57,94
Est. Immobiliaris	40	60
Geografia	39,02	60,98
Matemàtiques	38,36	61,64
Arquitectura Tècnica	32,25	67,75
E.T. Agrícola	25,62	74,38
Física	25,22	74,78
Enginyeria Inf.	17,16	82,84
E.T. Inf. Gestió	16,5	83,5
E.T. Telecomunicació	15,46	84,54
E.T. Electrònica	13	87
Ciències Policials	12,61	87,39
E.T. Inf. Sistemes	8,55	91,44

Com podem veure en aquestes taules, entre les titulacions amb més d'un 50% d'alumnat femení hi ha cinc de les vuit titulacions d'Humanitats (Filologia Anglesa, Filologia Catalana, Filologia Hispànica, Historia de l'Art i el conjunt dels nous diplomes en Humanitats); vuit de les tretze titulacions de Ciències Socials (Administració i Direcció d'Empreses, Ciències Empresarials, diplomatura de Turisme, Dret, Economia, Periodisme, Relacions Laborals i Treball Social); totes les titulacions de Ciències de l'Educació, excepte Mestre d'Educació Física; ambdues titulacions de Ciències de la Salut (Fisioteràpia i Infermeria); tres de les cinc titulacions de Ciències Experimentals (Biologia, Bioquímica i Química); i cap de les titulacions d'estudis Tècnics (en què la proporció més gran de dones és de menys d'una tercera part en el cas en què són més nombroses).

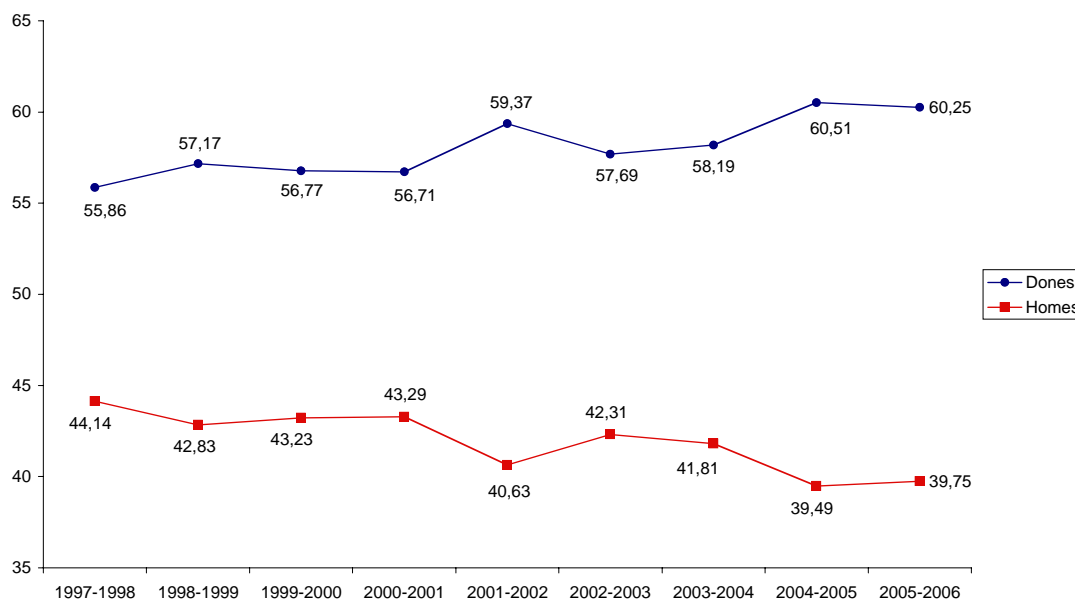
En definitiva, aquestes dades per estudis reconfirmen l'existència d'una clara segregació horitzontal de l'alumnat universitari de primer i segon cicle de la UIB per gènere, que es manté altament estable al llarg dels darrers anys acadèmics. Els trets més importants d'aquesta segregació són la concentració de dones, i l'escassa presència masculina, en els estudis relacionats amb l'Educació i les professions d'ajuda i cura social i l'alta concentració dels homes i la baixa presència femenina en les especialitats tècniques.

I això tot i que dins cada tipus d'estudis n'hi ha alguns de més feminitzats i uns de més masculinitzats, tal com hem pogut veure a les taules anteriors. Aquesta tendència en els mateixos estudis s'ha observat igualment en treballs fets amb dades corresponents al conjunt de l'Estat espanyol (Grañeras et al., 2001). De fet, un dels objectius de la Unitat Dones i Ciència, creada pel Ministeri d'Educació i Ciència el març de 2006 en compliment de les recomanacions de la Fundació per a la Ciència i la Tecnologia amb la finalitat de reduir les diferències observades entre homes i dones en el camp científic i tecnològic, és, precisament, fomentar les vocacions científiques i tecnològiques entre les dones, atès que, segons dades d'aquest mateix ministeri, sols hi ha un 28% de presència de dones als estudis d'enginyeria i tecnologia a Espanya, mentre que en branques com les de Ciències de la Salut les dones representen un 75% del total de matriculats/ades; i en les àrees d'Humanitats representen el 65%.

D'altra banda, és important remarcar que aquesta segregació horitzontal per gènere (igual que la feminització del nostre alumnat) no mostra senyals de canvi en les noves incorporacions.

Així, en primer lloc, durant el període estudiat s'han incorporat a la UIB com a nou alumnat més dones que homes (en un terme mitjà entorn del 58% de dones i 42% d'homes), com es pot veure al gràfic 8.

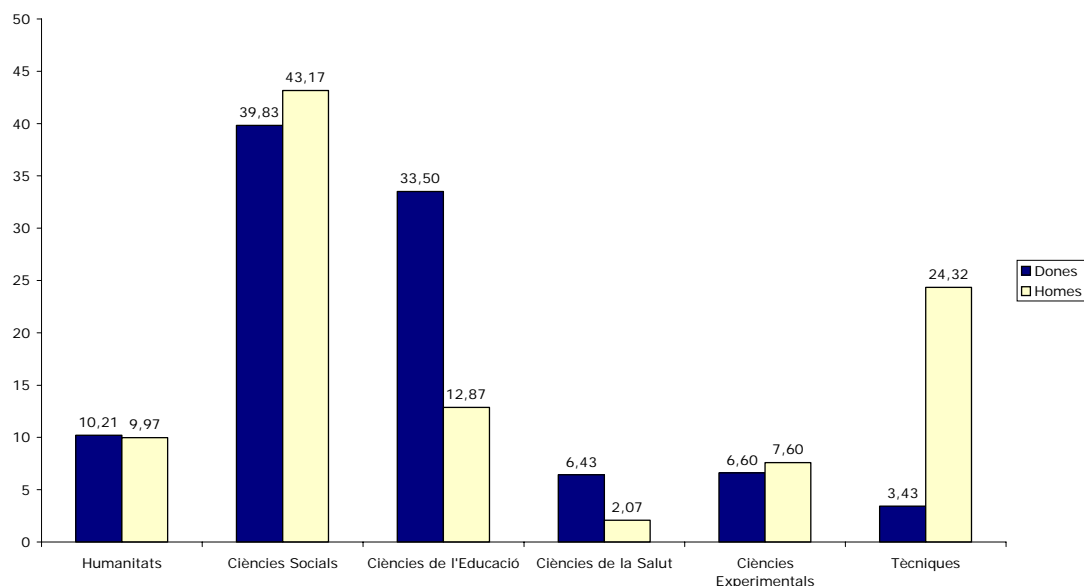
Gràfic 7. Percentatge d'alumnes de nova incorporació, per anys acadèmics i gènere

Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

Deixant de banda per a aquest informe les xifres per tipus d'accés i aprofundint en la segregació horitzontal, ens centrarem en els estudis als quals s'ha incorporat el nou alumnat al llarg d'aquests darrers anys. Com podem veure al gràfic següent (gràfic 8), la mitjana d'alumnat de nova incorporació segueix la mateixa tendència que hem vist en analitzar l'alumnat de la UIB per estudis. És a dir, la majoria del nou alumnat (homes i dones) durant aquest període (1997-98 - 2005-2006) ha iniciat estudis de Ciències Socials i Jurídiques (amb uns percentatges que oscil·len entre el 36 i el 47%, segons l'any), i entorn d'un 10% s'ha decidit per iniciar estudis d'Humanitats i Ciències Experimentals. En el cas de les dones, entorn d'un 30-40% ha iniciat estudis de Ciències de l'Educació i Psicologia, i entorn del 3-5%, estudis Tècnics. En el cas dels homes, un 10-15% ha iniciat estudis de Ciències de l'Educació i Psicologia, i un 20-30%, estudis Tècnics.

Gràfic 8. Percentatge mitjà d'alumnes de nova incorporació, durant el període estudiat (1997-2005), per branques d'ensenyament i gènere

Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

Analitzant detingudament les dades relatives a 2005-2006 per a l'alumnat de nova incorporació i comparant-les amb les relatives al conjunt d'alumnat de la UIB (revisades anteriorment), veiem molt clarament com, si bé en el cas d'Humanitats i Ciències de la Salut les diferències percentuals entre homes i dones sembla que s'escurcen una mica, a la resta de casos es mantenen gairebé igual, cosa que sembla que significa que la segregació horitzontal actual es mantindrà per als propers anys acadèmics.

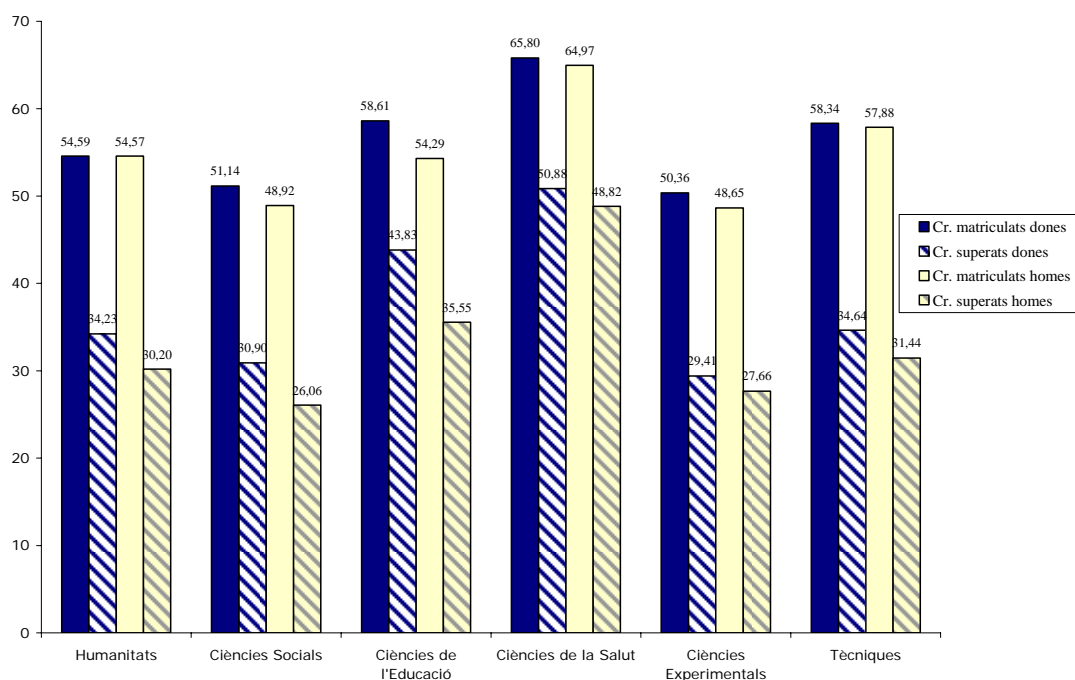
Com ja hem remarcat als nostres informes anteriors, aquesta elecció diferencial no és neutra i està relacionada amb factors com ara els estereotips de gènere, la divisió sexual del treball o la manca de models de referència alternatius, que fan que les al·lotes es dirigeixin cap a carreres tipificades tradicionalment com a «femenines» i amb més poc prestigi social i els al·lots cap a carreres tipificades tradicionalment com a «masculines» i amb més prestigi social (Aguinaga 2004; Grañeras 2003; Izquierdo 2004).

2.3.2. Dades relatives al rendiment

Quant al rendiment de l'alumnat de la UIB, a títol d'exemple oferirem dades relatives als crèdits en els quals l'alumnat de primer i segon cicle està matriculat i els crèdits que ha superat i al volum de titulats/ades en aquests cicles.

Per a tots els tipus d'estudi, les dones es matriculen de més crèdits i superen també un nombre més alt de crèdits que els homes (gràfic 9). Aquesta diferència és més acusada en el cas dels estudis de Ciències de l'Educació.

Gràfic 9. Mitjana de crèdits de què l'alumnat s'ha matriculat i que ha superat, per gènere i branca d'ensenyament. Any acadèmic 2004-2005.

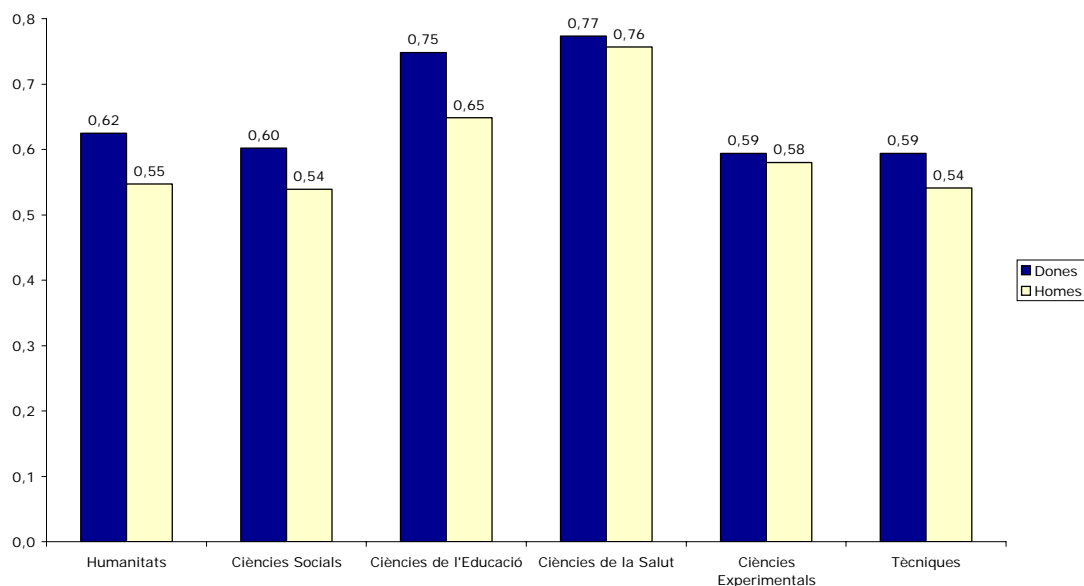

Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

Aquestes dades queden encara més clares si analitzam la ràtio entre crèdits superats i crèdits de què l'alumnat s'ha matriculat. Com podem veure (gràfic 10), aquesta ràtio és superior per a les dones en tots els tipus d'estudis analitzats, el

darrer any acadèmic. També en aquest cas la diferència és més acusada pel que fa als estudis de Ciències de l'Educació.

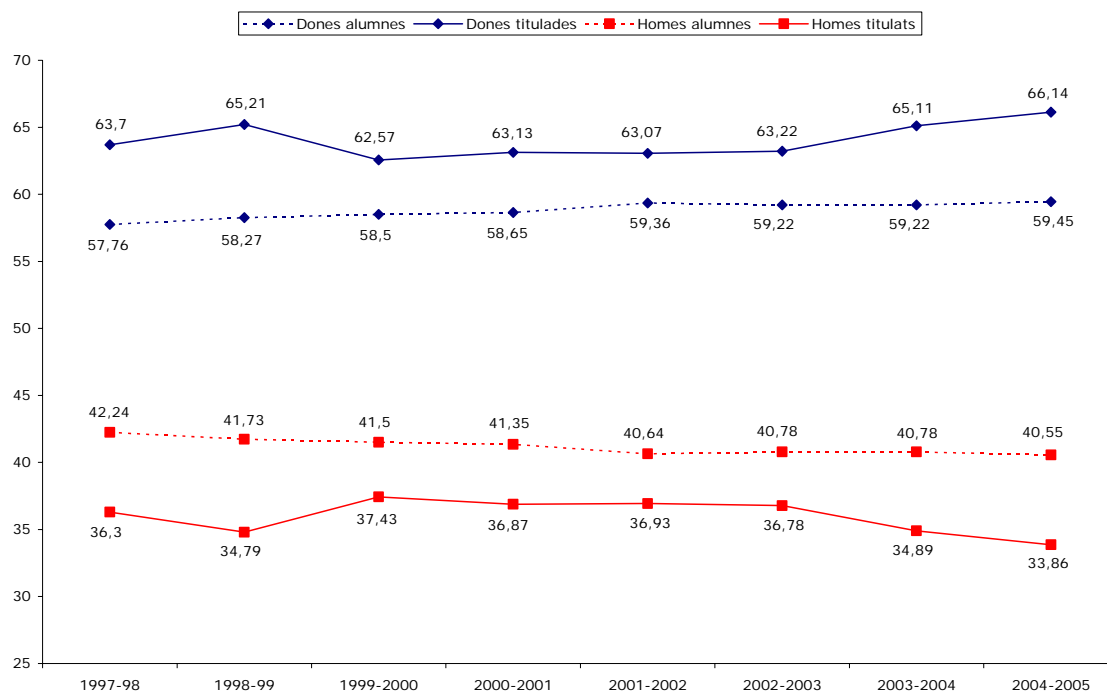
Gràfic 10. Ràtio crèdits superats de què l'alumnat s'ha matriculat, per gènere i tipus d'estudi. Any acadèmic 2004-2005.

Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

També, com podem veure al gràfic següent (gràfic 11), en termes generals i per als diferents anys acadèmics, la proporció de dones titulades en primer i segon cicle supera la d'homes. Encara més: la proporció de dones titulades supera la proporció d'alumnes dones de primer i segon cicle, mentre que la proporció d'homes titulats és inferior a la d'alumnes homes.

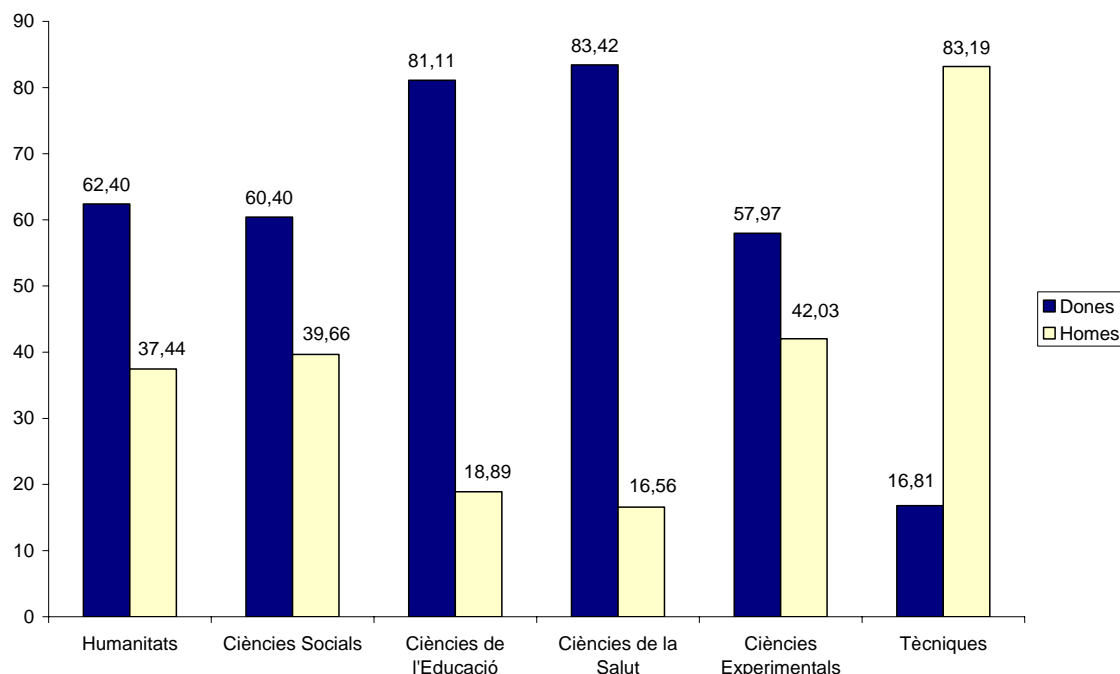
Gràfic 11. Alumnat titulat de primer i segon cicle, per any acadèmic i gènere

Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

Les titulacions de primer i segon cicle per tipus d'estudi (gràfic 12) segueixen una tendència similar a la ja descrita en parlar de l'alumnat matriculat a primer i segon cicle, és a dir, percentatges superiors de dones titulades en Humanitats, Ciències Socials i Ciències Experimentals, percentatges molt superiors de dones titulades en Ciències de l'Educació i Psicologia i Ciències de la Salut i percentatges molt superiors d'homes titulats en estudis Tècnics.

Gràfic 12. Percentatge mitjà d'alumnes titulats de primer i segon cicle, durant el període estudiat (1997-2005), per tipus d'estudis i gènere

Font: Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP) de la UIB

En definitiva, tal com també assenyalen altres informes sobre el tema (Grañeras et al. 2001; Grañeras 2003), les dones que estudien a la UIB obtenen més bons resultats que els homes a primer i segon cicle. De fet, el curs 2004-2005 al conjunt de l'Estat espanyol les dones varen representar un 60,2% del total de titulades de primer i segon cicle al nivell d'educació superior i, per primera vegada, la població femenina amb formació universitària va superar la població masculina amb aquesta formació (13,9% enfront del 13,2%). Tal com assenyalen diversos/es experts/es en el tema,⁷ les raons per les quals les dones tenen més èxit acadèmic són moltes i diverses, i estan relacionades bàsicament amb el procés de socialització, que fa que les dones tinguin un domini més bo d'algunes de les eines necessàries per triomfar al món acadèmic (com ara el llenguatge), millors hàbits

⁷ «Por qué las mujeres son... ¿más listas?» *El País*, 12 de febrer de 2006, pàg. 38.

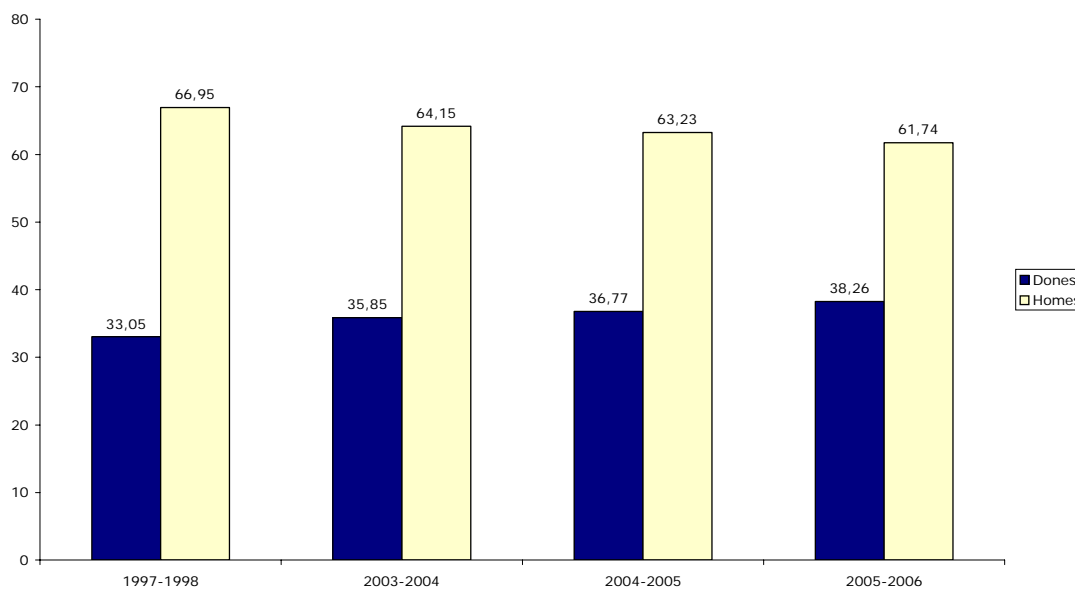
de treball o una motivació intrínseca més forta per assolir els seus objectius, però també més consciència de les discriminacions que patiran en integrar-se al món laboral, la qual cosa fa que siguin també més conscients de la importància de formar-se de la millor manera possible.

D'altra banda, aquestes dades sobre rendiment suggereixen que no podem considerar el rendiment com un obstacle objectiu per a l'elecció d'uns estudis o uns altres en el cas de les dones.

2.4. El professorat de la Universitat de les Illes Balears

Del total del PDI de la UIB l'any acadèmic 1997-98 (699 persones), el 66,95% (468) eren homes i el 33,05% (231) dones; el 2003-2004, del conjunt d'aquest personal (940), el 64,15% (603) eren homes i el 35,85% (337) dones; l'any 2004-2005, del total de PDI (990), el 63,23% (626) eren homes i el 36,77% (364) eren dones; i l'any 2005-2006, del total de PDI (1090) el 61,74% (673) eren homes i el 38,26% (417) dones. Per tant, en termes generals, pot dir-se que, tot i que el percentatge d'homes ha disminuït i el de dones ha augmentat al llarg del període estudiat, la variació, tot i que continua, és de petita quantia i la plantilla de PDI de la nostra universitat continua força masculinitzada.

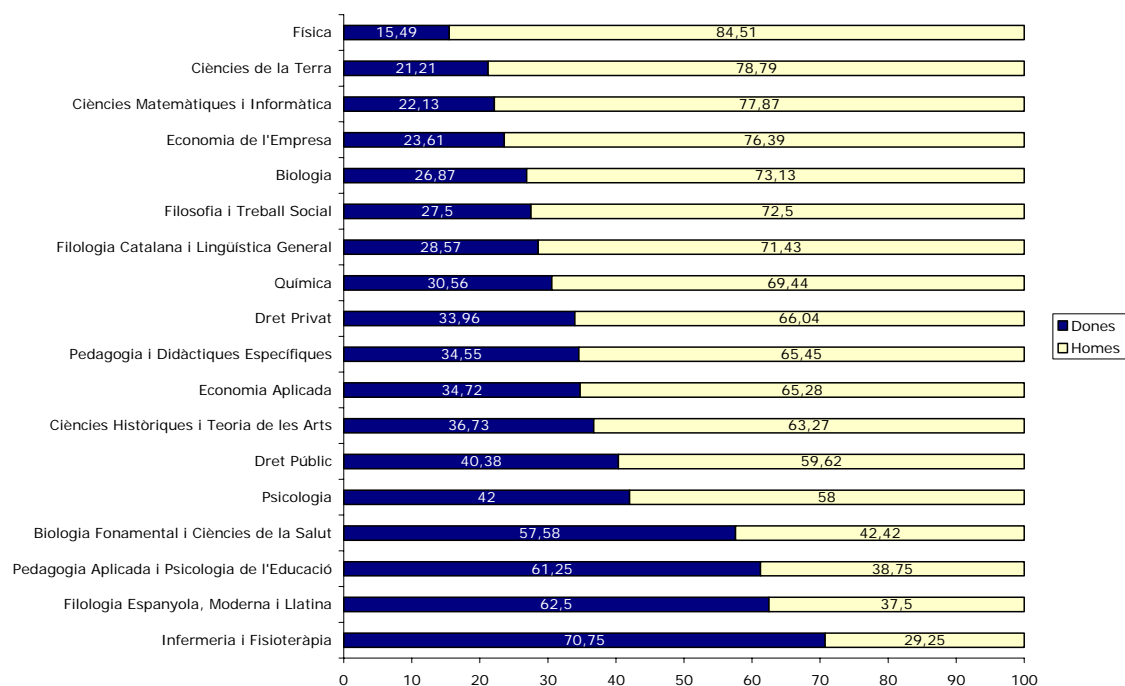
Gràfic 13. Percentatge de PDI, per anys acadèmics i gènere

Font: Elaboració pròpia

En desglossar aquest nombre total per departaments, constatarem que els departaments de Física, Ciències Matemàtiques i Informàtica i Ciències de la Terra continuen essent els que tenen un percentatge més baix de dones, tot i que ja sols el Departament de Física se situa per sota d'un 20% de professorat femení. D'altra banda, els departaments amb un percentatge més alt de dones continuen essent els d'Infermeria i Fisioteràpia, Filologia Espanyola, Moderna i Llatina i Biologia Fonamental i Ciències de la Salut, als quals s'afegeix el Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació, de nova creació, tots ells amb una presència de dones professores superior al 50%.

Gràfic 14. Percentatge de PDI, per departaments i gènere. Any acadèmic 2005-2006.

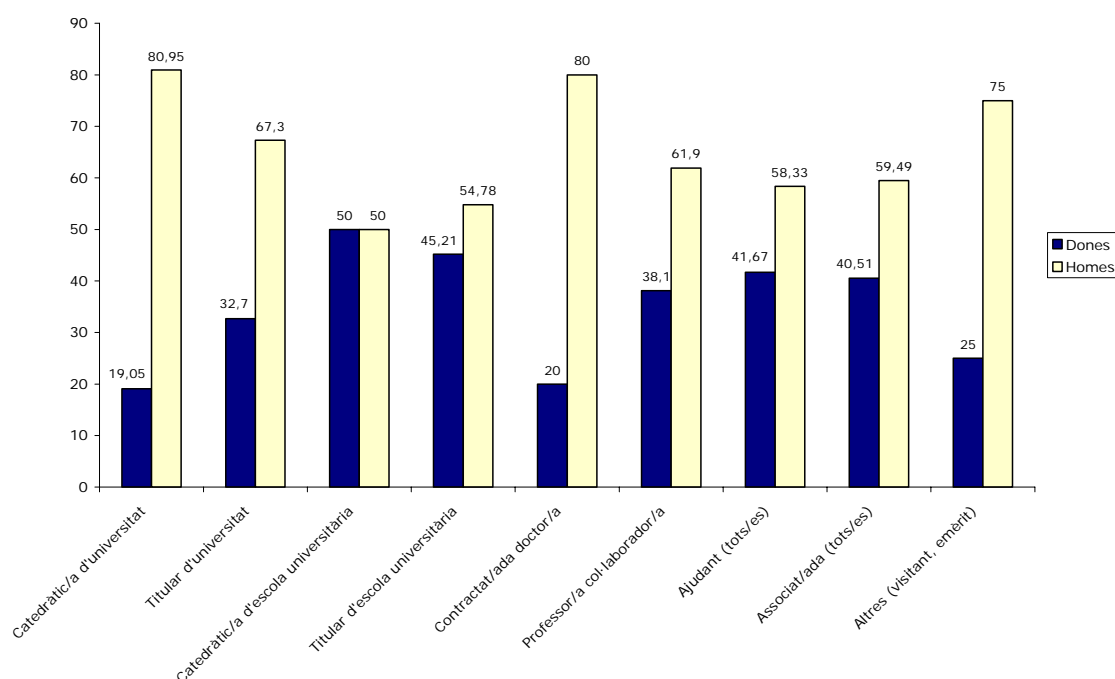

Font: Elaboració pròpia

Quant a categories docents (gràfic 15), les dades per a l'any acadèmic 2005-2006 continuen mostrant com la masculinització del professorat de la UIB és particularment important a les categories superiors (CU i TU), mentre a que les categories CEU, TEU, ajudant i professorat associat el percentatge de dones se situa per damunt del 40%. Cal remarcar que, atès que les xifres globals no són gaire àmplies, els funcionaris interins quan n'hi ha s'han inclòs a les seves respectives categories (TU o TEU) i la figura de professor/a ajudant s'ha estudiat sense presentar dades diferenciades per tipus. La categoria «altres» inclou professorat visitant i emèrit. Igualment, a la categoria associat/ada s'hi ha inclòs també el professorat associat del projecte Campus Extens i de les seus de Menorca i Eivissa (però no el professorat per exempció de càrrec). També s'han inclòs per primera vegada al nostre informe les noves categories de professorat contractat, és a dir, contractat/ada doctor/a i professor/a col·laborador/a,

categories en les quals, com es pot veure al gràfic, la presència de dones és desigual. Particularment, hi ha moltes més professores col·laboradores que contractades doctores (tot i que les xifres absolutes són molt petites), la qual cosa pot relacionar-se amb la major presència d'aquelles als estudis de cicle curt més feminitzats.

Gràfic 15. Percentatge de PDI, per categories i gènere. Any acadèmic 2005-2006.

Font: Elaboració pròpia

Tot i que el percentatge de catedràtiques d'universitat a la UIB (entorn del 20% actualment) és superior al del conjunt de l'Estat espanyol (13,8% l'any acadèmic 2004-2005), ens situa encara molt lluny d'algunes de les universitats de l'Estat (amb percentatges de dones en aquesta categoria que poden arribar entorn del 25%). En el cas de les professores titulars d'universitat, la proporció de dones a la UIB és molt semblant a la del conjunt de l'Estat (entorn del 36,3%), tot i que encara llunyana del quasi 50% de certes universitats.

En termes generals, aquestes dades mostren que el percentatge global de dones a la plantilla docent i d'investigadors i per a totes les categories ha augmentat a la nostra universitat.

L'anàlisi de les dades absolutes al llarg de tot el període del qual disposam d'informació (taula 3) i de les variacions produïdes al llarg d'aquests anys ens indica el següent: tant el professorat masculí com el femení ha crescut en totes les categories excepte en el cas de les ajudanties; en nombres absoluts s'han incorporat més homes a les categories CU, TU, contractat doctor, professor col·laborador i associat; i més dones a les categories CEU i TEU. Percentualment la presència de dones ha crescut més que la presència d'homes en totes les categories analitzades, particularment en el cas de les categories CEU (ja inicialment molt feminitzada) i professorat associat.

Taula 3. Nombre de PDI, per categories, anys acadèmics i gènere

	Dones					Homes				
	97-98	03-04	04-05	05-06	Variació	97-98	03-04	04-05	05-06	Variació
CU	10	16	17	16	6 (60%)	57	68	67	68	11 (19,3%)
CEU	7	16	17	17	10 (142,9%)	14	20	19	17	3 (21,4%)
TU	42	66	66	69	27 (64,3%)	105	140	141	142	37 (35,2%)
TEU	62	85	87	85	23 (37,1%)	83	115	114	103	20 (24,1%)
Contr. dr.	-	-	-	1	1 (100%)	-	-	2	4	4 (100%)
P. col.	-	4	7	16	16 (100%)	-	11	12	26	26 (100%)
Aj.	21	24	21	20	-1 (-4,8%)	32	30	31	28	-4 (-12,5%)
As.	89	125	148	192	103 (115,7%)	177	214	234	282	105 (59,3%)
Altres	-	1	1	1		-	5	6	3	
Total	231	337	364	417		468	603	626	673	

Font: Elaboració pròpia

Les dades obtingudes en relació amb el PDI mostren que la seva situació a la UIB continua essent molt semblant a la de la resta d'universitats de l'Estat, de manera que el professorat està constituït en major mesura per homes que per dones i que es detecta una segregació tant horitzontal (amb molta més presència femenina en determinats departaments) com vertical (amb molts més professors a les categories CU i TU) (García i García 1998; 2001; Ministeri d'Educació i Ciència, 2005), i aquesta darrera forma de segregació és una mostra de la presència de l'anomenat sostre de vidre al món universitari (Ballarín, 2005; Callejo, Gómez i Casado, 2004; Guil, 2005), al qual hem fet referència en altres ocasions.

Pel que fa als indicadors d'excel·lència en investigació, per a aquest tercer informe i com a novetat hem considerat oportú centrar-nos a fer una anàlisi dels anomenats sexennis o trams d'investigació valorats positivament per gènere.

En aquest sentit, hem de recordar, en primer lloc, que, d'acord amb la normativa vigent, sols el professorat funcionari pot sol·licitar la valoració d'aquest complement. D'altra banda, atesos els terminis per a la sol·licitud, la valoració i les posteriors reclamacions, si escau, hem fet l'anàlisi amb dades corresponents a gener de 2006 (i emprades per calcular el COA per al curs 2006-2007).

En aquest moment hi havia un total de 517 professors i professores en situació de poder demanar aquest complement, 187 dones (36,17%) i 330 homes (63,83%). Com podem veure a la taula següent (taula 4), entre les professores en situació de tenir aquest complement, 70 (37,43%) tenien almenys un tram amb valoració positiva, amb una mitjana de 1,66 trams per professora. Entre els professors en disposició de tenir aquest complement, 181 (54,85%) tenien almenys un tram amb valoració positiva, amb una mitjana de 2,24 trams per professor.

Taula 4. Sexennis per gènere

	Dones	Sexennis obtinguts per professores	Homes	Sexennis obtinguts per professors
Amb 1 sexenni	36	36	57	57
Amb 2 sexennis	23	46	64	128
Amb 3 sexennis	10	30	30	90
Amb 4 sexennis	1	4	21	84
Amb 5 sexennis	–	–	8	40
Amb 6 sexennis	–	–	1	6
Total	70	116	181	405

Per departaments, entre les professores que havien obtingut la valoració positiva almenys d'un tram d'investigació la mitjana més alta correspon a les professores del Departament de Química (2,14 sexennis per professora), seguit pels departaments de Dret Privat i de Ciències Històriques i Teoria i de les Arts (2 sexennis per professora en cada cas). Entre els professors que havien obtingut la valoració positiva almenys d'un tram d'investigació la mitjana més alta correspon als professors del Departament de Química (3 sexennis per professor), seguit pels del Departament de Filologia Espanyola, Moderna i Llatina (2,8 sexennis per professor).

En definitiva i com a conclusió podem dir que els resultats obtinguts per al cas del PDI posen de manifest, una vegada més, la segregació horitzontal i vertical a què ens hem referit als dos primers informes del nostre observatori. Aquestes dades ens recorden que les barreres internes i externes, les dificultats per conciliar la vida personal i professional, la divisió sexual del treball social i la consegüent transferència de recursos que duu podrien estar a la base d'aquestes desigualtats (Izquierdo 2004; Pérez Sedeño, 2005).

2.5. El PAS de la Universitat de les Illes Balears

En aquest tercer informe continuam analitzant la situació del personal d'administració i serveis (PAS) de la nostra universitat i la seva vinculació amb la institució i els llocs i les categories ocupats, assenyalant els diversos capítols en què es diferencia la contractació d'aquest personal i els serveis d'adscripció, com també alguns aspectes de representació.

Una primera aproximació a les dades ens mostra que les dones són majoria enfront dels homes, ja que, del total d'aquest personal (519 persones), les dones representen el 64,74% (336 dones) i els homes el 35,26% (183 homes).

Aquest repartiment és variable segons els casos. Així, i pel que fa a la seva vinculació contractual amb la UIB, les dones suposen més de les quatre cinques parts del total del PAS funcionari, quasi la meitat del PAS laboral, quasi el 40% del PAS amb contracte de durada determinada vinculat a la UIB i un poc més de la meitat del PAS vinculat a projectes (taula 5).

Taula 5. PAS segons la seva vinculació a la UIB, per gènere. Any acadèmic 2005-2006.

Vinculació	Dones	Homes	Total
Funcionaris/àries	174 (85,29%)	30 (14,71%)	204
Personal laboral	76 (43,68%)	98 (56,32%)	174
Personal contractat capítol 1	35 (38,89%)	55 (61,11%)	90
Personal contractat capítol 6	51 (52,04%)	47 (47,96%)	98
Total	336 (64,74%)	183 (35,26%)	519

Personal contractat capítol 1: PAS amb contracte de durada determinada dependent de la UIB.

Personal contractat capítol 6: PAS amb contracte de durada determinada dependent de projectes d'investigació.

Pel que fa als llocs ocupats, en el cas del PAS funcionari (taula 6) podem dir que les dones constitueixen majoria en totes les categories diferenciades, i que aquesta és molt àmplia en alguns casos.

Taula 6. Cos/categoria/escala del PAS funcionari de la UIB, per gènere. Any acadèmic 2005-2006.

Cos/Categoria/Escala	Dones	Homes	Total
Administratiu/iva	49 (81,67%)	11 (18,33%)	60
Ajudant/a de biblioteca	2 (66,67%)	1 (33,33%)	3
Auxiliar administratiu/iva	102 (91,07%)	10 (8,93%)	112
Cos auxiliar d'arxius i biblioteques organismes autònoms	11 (100%)	–	11
Cos superior d'administració de la CAIB	–	1 (100%)	1
Escala fac. tècnics especialistes: operador/a	1 (50%)	1 (50%)	2
Gestió	5 (62,50%)	3 (37,50%)	8
Subaltern/a	1 (50%)	1 (50%)	2
Tècnic/a de gestió	3 (60%)	2 (40%)	5
Total general	174 (85,29%)	30 (14,71%)	204

En el cas del PAS amb contracte de laboral dependent de la UIB, les dones constitueixen entorn d'un 40% del total, però amb importants diferències en la distribució segons les categories analitzades, com podem veure a la taula següent (taula 7).

Taula 7. Cos/categoria/escala del PAS laboral (capítol 1), per gènere

Cos/Categoria/Escala	Dones	Homes	Total
Auxiliar administratiu/iva	1 (33,33%)	2 (66,67%)	3
Auxiliar de biblioteca	3 (75%)	1 (25%)	4
Auxiliar de serveis	19 (47,50%)	21 (52,50%)	40
Conserge	1 (33,33%)	2 (66,67%)	3
Mosso/a	1 (50%)	1 (50%)	2
Oficial	–	3 (100%)	3
Oficial B	–	1 (100%)	1
Oficial d'oficis	1 (20%)	4 (80%)	5
Oficial de laboratori	–	4 (100%)	4
Personal de neteja	1 (100%)	–	1
Programador/a operador/a informàtic/a	2 (28,57%)	5 (71,43%)	7
Tècnic/a de laboratori	–	1 (100%)	1
Tècnic/a especialista	21 (56,76%)	16 (43,24%)	37
Tècnic/a mitjà/ana	9 (39,13%)	14 (60,87%)	23
Tècnic/a superior	14 (40%)	21 (60%)	35
Telefonista	2 (66,67%)	1 (33,33%)	3
Xofer/a	–	2 (100%)	2
Total	76 (43,68%)	98 (56,32%)	174

En el cas del PAS contractat, les dones constitueixen entorn d'un 60% del total i són majoria en quasi totes les categories analitzades, com podem veure a la taula següent (taula 8).

Taula 8. Cos/categoria/escala del PAS contractat, per gènere

Cos/Categoria/Escala	Dones	Homes	Total
Ajudant/a de suport administratiu	1 (100%)	–	1
Ajudant/a de suport de serveis	1 (100%)	–	1
Auxiliar administratiu/iva	26 (83,87%)	5 (16,13%)	31
Auxiliar de biblioteca	12 (85,71%)	2 (14,29%)	14
Auxiliar de serveis	4 (25%)	12 (75%)	16
Mosso/a	–	2 (100%)	2
Oficial B	–	2 (100%)	2
Programador/a operador/a informàtic/a	–	6 (100%)	6
Tècnic/a de laboratori	–	1 (100%)	1
Tècnic/a especialista	8 (72,73%)	3 (27,27%)	11
Tècnic/a mitjà/ana	1 (33,33%)	2 (66,67%)	3
Tècnic/a superior	2 (66,67%)	1 (33,33%)	3
Total	55 (61,11%)	35 (38,89%)	90

Finalment, també en el cas del PAS amb contracte de durada vinculada a projectes (taula 9), hi ha moltes categories i la majoria estan ocupades per un nombre petit de persones, la qual cosa fa més difícil establir tendències, tot i que sembla que les categories més elevades, corresponents a la qualificació de doctor/a, estan majoritàriament ocupades per homes.

Taula 9. Cos/categoria/escala del PAS laboral (capítol 6), per gènere

Cos/Categoria/Escala	Dones	Homes	Total
Administratiu/iva / DD	1 (100%)	–	1
Auxiliar administratiu/iva B / DD	2 (100%)	–	2
Diplomat/ada universitari/ària DD	1 (100%)	–	1
Doctor/a	1 (25%)	3 (75%)	4
Doctor/a DD	6 (28,57%)	15 (71,43%)	21
Operador/a DD	1 (25%)	3 (75%)	4
Tècnic/a especialista DD	3 (23,08%)	10 (76,92%)	13
Tècnic/a especialista grup III	–	1 (100%)	1
Tècnic/a especialista laboratori DD	3 (100%)		3
Tècnic/a informàtic/a DD	1 (100%)	–	1
Tècnic/a mitjà/ana DD	5 (62,50%)	3 (37,50%)	8
Tècnic/a superior DD	4 (66,67%)	2 (33,33%)	6
Titulat/ada grau mitjà DD	–	1 (100%)	1
Titulat superior DD	23 (71,88%)	9 (28,13%)	32
Total	51 (52,04%)	47 (47,96%)	98

2.6. Conclusions

Les conclusions més importants d'aquest informe les podem resumir dient que es manté constant la tendència a la feminització de l'alumnat de la nostra universitat, tot i que aquesta presència continua fortament segregada per estudis; i que molt lentament augmenta la presència de professorat femení, tot i que es manté la segregació tant per categories professionals com per departaments.

2.7. Referències

- AGUINAGA, J. (2004). «Las desigualdades de género entre los jóvenes». A: *Informe Juventud en España 2004* (pàg. 3-67). Madrid: INJUVE.
- ÁLVARO, M. (coord.) (1994). *Propuesta de un sistema de indicadores sociales de igualdad entre géneros*. Madrid: Instituto de la Mujer.
- BALLARÍN, P. (2005). «Mujeres en el laberinto de cristal universitario». A: I. de TORRES (coord.). *Miradas desde la perspectiva de género. Estudios de las mujeres* (pàg. 183-194). Madrid: Narcea.
- CALLEJO, J.; GÓMEZ, C.; CASADO, E. (2004). *El techo de cristal en el sistema educativo español*. Madrid: UNED.
- COMAS, D. (coord.) (2003). *Jóvenes y estilos de vida*. Madrid: INJUVE.
- COMAS, D.; GRANADO, O. (2002). *El rey desnudo: componentes del fracaso escolar*. Plataforma de Organizaciones de Infancia.
- COMISIÓN EUROPEA. DIRECCIÓN GENERAL DE INVESTIGACIÓN (2001). «Promover la excelencia mediante la integración de la igualdad entre géneros». *Informe del Grupo de trabajo de ETAN sobre las mujeres y la ciencia*. Luxemburg: Oficina de Publicacions Oficials de les Comunitats Europees. Disponible a Internet: <<http://www.cordis.lu/rtd2002/science-society/women.htm>>.
- CONSEJO ECONÓMICO Y SOCIAL (CES) (2004). *Segundo informe sobre la situación de las mujeres en la realidad sociolaboral española*. Madrid: CES.
- GARCÍA DE CORTÁZAR, M. L.; GARCÍA DE LEÓN, M. A. (1998). *Mujeres en minoría. Una investigación sociológica sobre la catedráticas de universidad en España*. Madrid: CIS.

- GARCÍA DE LEÓN, M. A.; GARCÍA DE CORTÁZAR, M. L. (dir.) (2001). *Las académicas (profesorado universitario y género)*. Madrid: Instituto de la Mujer.
- GRAÑERAS, M. (2003). *Trayectorias personales y profesionales de mujeres con estudios tradicionalmente masculinos*. Madrid: CIDE / Instituto de la Mujer.
- GRAÑERAS, M. [et al.] (2001). *Las mujeres en el sistema educativo*. Madrid: CIDE / Instituto de la Mujer.
- GUIL, A. (2005). «Techos de cristal universitarios: buscando, visibilizando e interpretando datos». A: V. MAQUIEIRA [et al.]. *Democracia, feminismo y universidad en el siglo XXI* (pàg. 187-198). Madrid: Universidad Autónoma.
- IZQUIERDO, M. J. (dir.) (2004). *El sexisme a la Universitat Autònoma de Barcelona. Propostes d'actuació i dades per a un diagnòstic*. Bellaterra: UAB.
- MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA. CONSEJO DE COORDINACIÓN UNIVERSITARIA (2005). *Datos y cifras del sistema universitario. Curso 2005-2006*. Madrid: Secretaría General Técnica.
- PÉREZ SEDEÑO, E. (2005). «Qué dicen y qué ocultan las estadísticas». A: V. MAQUIEIRA [et al.]. *Democracia, feminismo y universidad en el siglo XXI* (pàg. 77-90). Madrid: Universidad Autónoma.
- PÉREZ SEDEÑO, E. (dir.) (2003). *La situación de las mujeres en el sistema educativo de ciencia y tecnología en España y su contexto internacional. Programa de análisis y estudios de acciones destinadas a la mejora de la calidad de la enseñanza superior y de actividades del profesorado universitario* (Ref.: S2/EA2003-0031). Disponible a: <http://www.tecnociencia.es/fecyt/uploads/mujerescienciaytecnologia_63.pdf>.

3. Igualtat d'oportunitats en matèria de grups socialment desfavorits

3.1. Introducció

Continuant amb la feina que s'ha anat realitzant durant aquests anys a l'Observatori, i fruit d'una proposta de l'informe anterior, hem aprofundit en la recerca d'indicadors que poguessin donar-nos una informació més fidel dels trets de l'alumnat universitari. Per a l'obtenció de dades sobre l'exclusió social dins l'àmbit universitari, s'ha treballat per a la creació d'un sistema d'indicadors més extens que ens permetés detectar possibles desigualtats o grups en risc d'exclusió social de manera objectiva. Aquests indicadors han estat proposats, discutits i elaborats per tot l'equip de l'Oficina per a la Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes de la UIB.

Les conclusions extretes en aquest àmbit es poden separar en dos apartats: un, que és l'objecte d'aquesta secció i que versa sobre alguns indicadors que s'han demanat en els darrers anys, en els informes anteriors; i el segon, i més extens, en què les conclusions responen als altres indicadors proposats per l'Oficina i que ens proporcionen molta informació per perfilar la situació econòmica i sociolaboral de l'alumnat de la UIB. Aquest segon apartat és al punt 2.2 d'aquest mateix informe, i les conclusions comentades s'han derivat d'una enquesta passada a una mostra representativa de l'alumnat universitari per facultats i escoles.

Per una qüestió metodològica, separarem el primer del segon apartat, ja que l'informe anual sempre és retrospectiu, per això versa sobre el curs acadèmic 2005-2006. En canvi l'enquesta fa referència a dades del primer quadrimestre del curs acadèmic 2006-2007. Malgrat que els indicadors coincideixen i hi ha conclusions que es poden superposar, separarem els anys acadèmics per no mesclar les dades. Les nostres fonts estadístiques responen a les dades proporcionades pel Centre de Càlcul de la UIB o pel Centre de Tecnologies de la

Informació i fan referència al curs acadèmic 2005-2006, així com les estadístiques del MEC, de l'Institut de la Mujer i de l'IBAE.

Abans de mostrar dades estadístiques relatives a l'alumnat de la UIB i de mostrar una panoràmica de l'estat de la qüestió en aquesta universitat, veiem important contextualitzar el problema dins un marc teòric, tant a nivell global com concret, dins l'àmbit de la comunitat autònoma i del seu reflex a la Universitat. Aquest marc és indispensable per poder comprendre què s'entén per aquestes variables i quins són els indicadors que hem proposat per estudiar-les.

L'origen del concepte d'exclusió es fonamenta en el sistema politicoeconòmic del capitalisme global en la seva fase neoliberal, que sorgeix a la primera dècada dels noranta. En aquesta fase s'inverteix la dinàmica típica dels Estats del benestar europeus: es redueixen les reivindicacions i expectatives socials i laborals per passar a una ofensiva d'un capitalisme salvatge que fomenta una moralitat de l'individualisme possessiu i una competitivitat molt forta, necessària per nodrir la dinàmica desprietada del sistema. Segons el grau de conservadorisme de l'Estat, el paper de la institució familiar tindrà més o menys pes en detriment de les relacions de classe més lligades a l'àmbit polític. Dins d'aquesta ofensiva, que deixa cada vegada menys opcions d'intervenció per part dels Estats, els sindicats de classe es veuen debilitats, la societat perd el referent clàssic de mobilització, cosa que dóna lloc a noves formes de relació i contestació, i sorgeix un moviment de moviments multidimensional en el qual tenen cabuda diferents organitzacions i ideologies, però amb una filosofia clara: l'exigència de l'acabament de les formes de distribució desiguals dels recursos emparades per les institucions internacionals com ara el Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial, amb els Estats Units com a superpotència controladora del procés mitjançant els seus mecanismes financers.

L'exclusió es pot donar en diferents àmbits, tant a nivell global com local. L'exclusió principal és d'una part de la població mundial dels drets bàsics, com a

conseqüència del deute extern dels països capitalistes, i d'altra banda a nivell micro, en cada Estat, comunitat i societat on es viu.

És important deixar clar que l'exclusió i les desigualtats són condicions inherents a la dinàmica del sistema, i que és fonamental l'aplicació de polítiques actives i integrals, que malgrat que no siguin des de la base per tal com es tracta d'un problema estructural, puguin oferir una cobertura social en forma de drets inalienables que permetin una igualtat d'oportunitats i d'accés als recursos.

L'objecte del nostre informe és determinar si a la nostra comunitat social existeix d'una manera significativa en diferents àmbits aquest fenomen, per proposar a les instàncies competents les propostes i possibles mesures per pal·liar-lo. L'exclusió es defineix com «la impossibilitat o incapacitat d'exercir els drets socials – fonamentalment el dret al treball, però també el dret a l'educació, a la formació, a la cultura, a la salut, a un habitatge digne i a la protecció social. L'exclusió social no es defineix per la suma dels seus continguts, sinó per l'absència qualificada d'elements que s'estimen bàsics i essencials perquè es pugui considerar humana i socialment acceptable una determinada situació. Així, entenem que queda exclosa socialment qualsevol persona que, en més o menys mesura, es troba incapacitada o impossibilitada per a l'exercici d'algun o d'alguns drets socials que atorguen estatus de ciutadania a un individu, és a dir, qualsevol persona mancada dels recursos personals, socials o econòmics suficients per exercir aquests drets.»⁸

L'exclusió social no solament s'identifica amb la pobresa: conjuntament amb la precarietat, n'és la manifestació més visible, però no l'única. La qüestió de l'exclusió preocupa en l'àmbit dels països desenvolupats, ja que afecta la vida quotidiana de les persones i un ampli espectre de la societat, per tal com limita l'accés als drets fonamentals i a les oportunitats vitals de les persones, que queden excloses de les dinàmiques socials i dels processos de participació que fan una ciutadania plena.

---

⁸ EMAIKERS, S. L. *Indicadores para el estudio de la exclusión social en España desde una perspectiva de género*. Instituto de la Mujer. 1992.

Segons la Unió Europea, l'exclusió social i, principalment, el risc d'exclusió social constitueixen un dels temes més preocupants actualment. Al Pla per a la inclusió social s'especifica què s'entén per exclusió social:

- Baixa renda i vulnerabilitat: segons Eurostat, al voltant del 18% de la població de la UE viu amb menys del 60% de la renda mitjana nacional. Això representa seixanta-cinc milions de persones.
- És un fenomen multidimensional: comprèn la igualtat d'accés al mercat de treball, a l'educació, a la salut, al sistema judicial, als drets, a l'adopció de decisió i a la participació.
- És un fenomen estructural: les tendències que remodelen actualment les nostres societats poden, a més d'implicar efectes positius, incrementar el risc d'exclusió social.

L'exclusió és definida per Tezanos (1999)⁹ com un procés dinàmic que pot dur a la persona de situacions més o menys integrades a zones de vulnerabilitat i finalment a l'exclusió social. L'exclusió es defineix per oposició a la integració i a la inclusió: això es duu a terme perquè existeixen processos de dualització i segregació social que permeten que existeixi, d'una banda, un sector poblacional integrat, i de l'altra, un d'exclòs dels àmbits formatius, laborals, culturals i socials. Segons Castel¹⁰ (1999), entre la integració i l'exclusió podem diferenciar una sèrie de passos o tres zones oscil·lants:

- Zona d'integració: caracteritzada per un treball estable i unes relacions socials i familiars sòlides.
- Zona de vulnerabilitat: caracteritzada per la inestabilitat laboral o relacional i una protecció o cobertura social dèbil.

---

⁹ Tezanos, J. F. (1999). *Tendencias en la exclusión social en las sociedades tecnológicas. El caso español*. Madrid: Editorial Sistema.

¹⁰ Castel, R. (1999). *La metamorfosis de la cuestión social*. Barcelona: Paidós.

- Zona d'exclusió: caracteritzada pel progressiu aïllament social i l'expulsió del mercat de treball.

Les situacions de risc es caracteritzen perquè el subjecte en qüestió: a) té un determinat estil de vida incompatible amb determinats processos d'aprenentatge; b) forma part d'un col·lectiu que viu en una situació de dificultat o necessitat social; i c) viu en determinats contextos, no necessàriament pobres. Per tant, risc és estar en una situació amb més probabilitats que arribi a produir-se un determinat esdeveniment. Per Vélaz de Medrano¹¹ (2002), parlar de risc és parlar de probabilitats perquè es doni l'exclusió, per tant, quan parlem d'intervenció sobre situacions de risc, parlem de reduir-ne les probabilitats.

Les causes de l'exclusió social són causes estructurals, per tant, legitimades i reproduïdes des de diferents àmbits, entre els quals l'escola. Únicament si aquesta adopta una perspectiva constructivista i multicultural en la seva intervenció educativa, podrà oferir més oportunitats i reduir el nivell de desigualtats. O, almenys, crear una escola menys discriminatòria. Els agents d'intervenció socioeducativa tenen un paper fonamental en l'atenció a aquesta diversitat, tant dins el sistema educatiu formal com el no formal.

Un altre problema que és un possible focus d'exclusió social el representa l'abandó prematur en l'educació, el fracàs escolar i la manca de titulació de molts i moltes joves. Aquests són problemes comuns a tota la Unió Europea. De fet, hi ha diversos organismes que afirmen que el nombre de joves que abandonen prematurament el sistema educatiu augmenta progressivament amb l'edat (Eurydice, 1998). A Espanya, el Ministeri d'Educació i Ciència reconeix l'any 2005 entre un 25% i un 30% de fracàs escolar, i un 30,8% d'abandó prematur. Es considera abandó escolar prematur el fet que els joves d'entre 18 i 24 anys, un cop finalitzats els estudis de secundària –l'etapa obligatòria–, no continuïn formant-se en estudis superiors. Els percentatges més alts d'aquest tipus

---

¹¹ Vélaz de Medrano, C. (2002). *Intervención educativa y orientadora para la inclusión social de menores en riesgo*. Madrid: UNED.

d'abandó es donen a Ceuta, Melilla, les Illes Balears i Múrcia.¹² L'any 2005 la mitjana d'abandó escolar prematur als països de la Unió Europea és de 14,9%. Espanya es troba entre els països amb percentatges més elevats. A les Illes Balears les taxes d'abandó prematur són preocupants: un 40%. Això representa un 9,2% per damunt de la mitjana nacional, i continua essent el País Basc la comunitat amb un índex més baix d'abandó escolar (13,9%).

Malgrat aquestes dades preocupants i molt per damunt de la mitjana respecte a altres països de la Unió Europea, el percentatge d'abandó prematur dels estudis s'ha anat reduint al llarg dels darrers anys i ha baixat 6,1 punts des de 1994. En tots els anys l'abandó masculí és més alt que el femení.

La prevenció de l'exclusió social es presenta com un dels grans reptes estructurals de la Unió Europea: aquesta qüestió queda reflectida a les directrius aprovades per la comissió sobre els fons estructurals. Segons el II Pla nacional d'acció per a la inclusió (2003-2005), el nombre de persones amb baix nivell educatiu encara és important a Espanya. Segons dades de l'Eurostat de 1999, un 65% de la població espanyola entre 25 i 65 anys tenia un nivell educatiu inferior al secundari superior, una xifra molt superior al 38% de la UE. Aquesta mateixa font posa de manifest que el 2000 la xifra corresponent a Espanya es va reduir fins al 62,9%, i la de la Unió Europea, fins a un 36,4%. Basant-nos en dades més recents de l'Enquesta de Població Activa, s'ha de dir que entre 2001 i 2003 aquest segment de població es redueix encara més, ja que passa d'un 58,4% a un 56%, cosa que confirma la tendència decreixent anteriorment apuntada, que es trasllada tant a nivell de gènere com per grups d'edat. Les dades d'aquest estudi confirmen que el 2003, el 65% de les persones de 45-54 anys i el 77,9% de 55-64 anys tenen nivells educatius baixos. Aquestes dades indiquen que en els grups de més edat es concentren proporcions més altes de població amb nivells educatius baixos. Les diferències de gènere són molt reduïdes a nivell agregat. El 2003 el 55,8% dels homes i el 56,2% de les dones tenen nivells educatius més baixos. Malgrat això,

---

¹² MEC. Instituto de Evaluación. Sistema estatal de indicadores de la educación 2006.

per grups d'edat les diferències són més acusades. En el grup de 25-34 anys, la proporció de dones amb un nivell formatiu baix és considerablement inferior als dels homes (35,8% i 43,2% respectivament). En canvi, la proporció d'homes més grans de 45 anys amb nivells educatius baixos és molt més petita que la de les dones d'igual edat: el 62,6% dels homes enfront del 69,1% de les dones de 45 a 54 anys i el 74,1% dels homes enfront del 81,4% de les dones de 55 a 64 anys. Les diferències per sexe en el grup de 35 a 44 anys són molt més petites: 52,6% en els homes i 50,6% en les dones.

Taula 10. Percentatge de població en cada grup d'edat amb nivell educatiu 2 (secundària) o inferior.

Grups d'edat	Ambdós sexes			Homes			Dones		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
25-34	42,2	40,5	39,6	45,2	44,2	43,2	39,0	36,7	35,8
35-44	54,2	53,1	51,6	54,0	53,0	52,6	54,4	53,2	50,6
45-54	69,9	67,2	65,9	66,3	63,7	62,6	73,5	70,7	69,1
55-64	78,0	78,3	77,9	75,1	75,2	74,1	80,7	81,2	81,4
Total	58,4	57,0	56,0	57,7	56,6	55,8	59,0	57,5	56,2

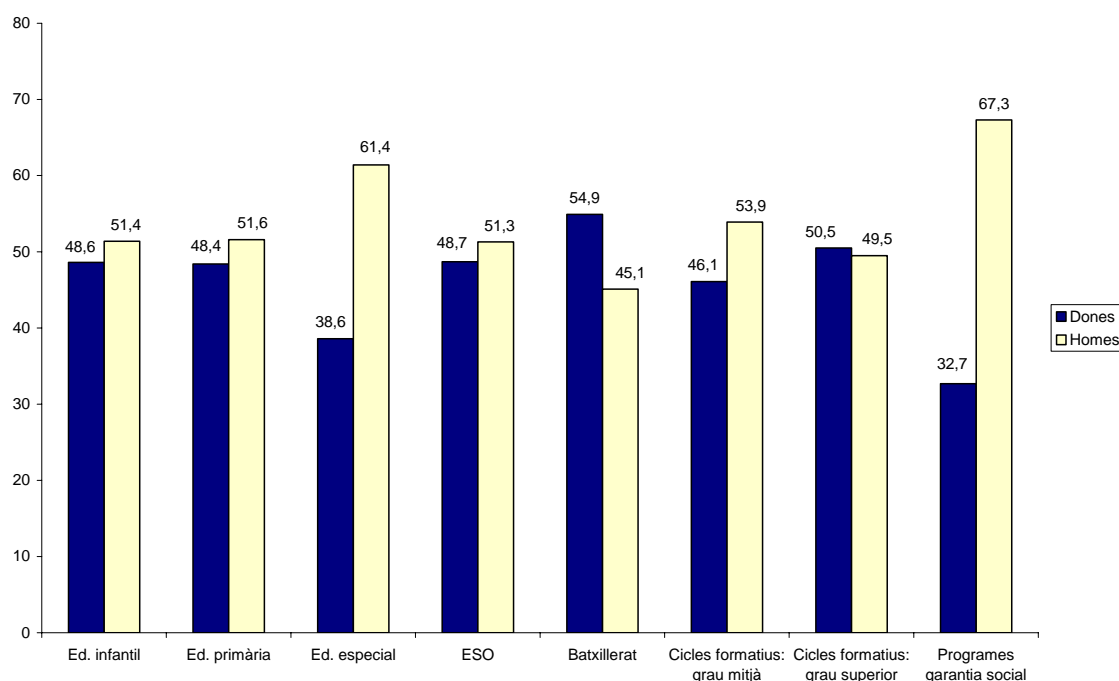
Font: Institut Nacional d'Estadística (Enquesta de Població Activa)

La taula mostra que les generacions més joves tenen més bon nivell formatiu que les anteriors, cosa que creix en el cas de les dones, que ja tenen un nivell educatiu superior al dels homes. Efectivament, el nombre de persones més grans de 16 anys analfabetes o amb estudis primaris incomplets ha descendit entre 2001 i 2003 en 996.900 persones; més entre les dones que entre els homes, tot i que aquestes conformen encara el 57% del col·lectiu d'analfabets o amb estudis primaris incomplets.

Com mostra el gràfic 16, si analitzam la presència de dones i homes en el sistema educatiu en l'ensenyança general, per nivell educatiu i gènere, del curs acadèmic 2004-2005, veiem que a les etapes d'infantil i primària la presència de nines i nins està equilibrada. Nines i dones s'han incorporat a les aules fins al punt de poder afirmar a la primera dècada del segle XXI que les dones són majoria en els nivells postobligatoris d'ensenyament, amb excepció dels estudis de Formació

Professional, on es dirigeixen majoritàriament els homes. Malgrat tractar-se d'estudis molt masculinitzats, existeixen branques professionals, com perruqueria i estètica, moda i confecció i serveis a la comunitat, on la presència femenina arriba quasi fins al 100%. En contrast amb aquestes dades es troben altres branques professionals típicament masculines com la mineria, metalls, maritimopesquera, electrònica, automoció, construcció i obres agràries.

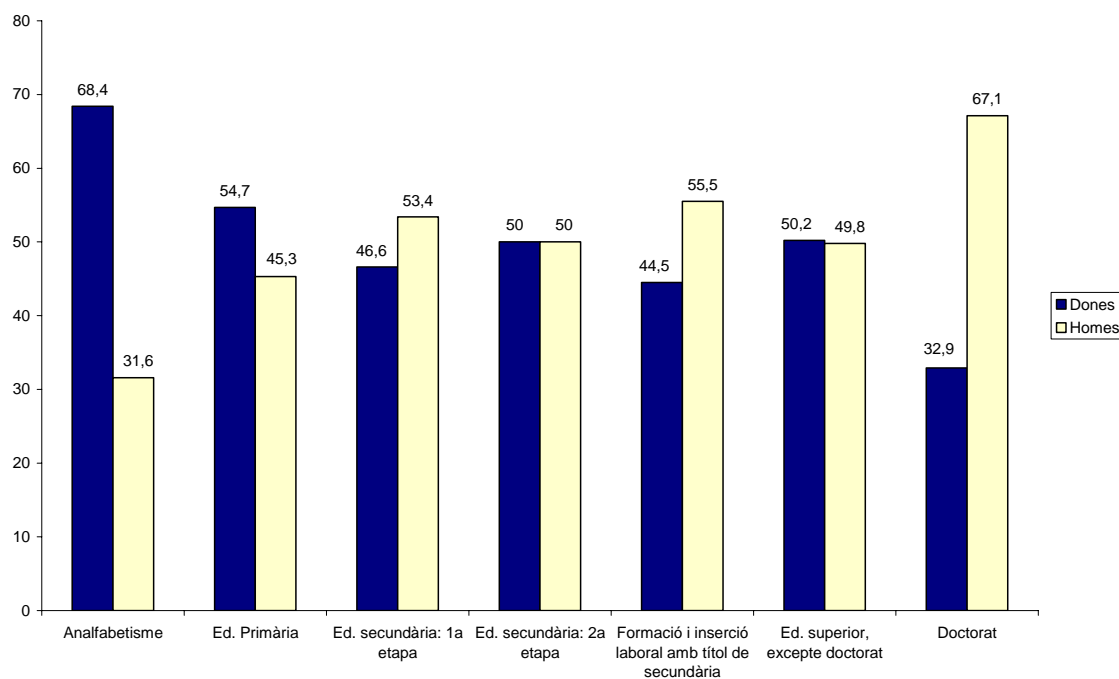
Gràfic 16. Percentatge d'alumnat matriculat en l'ensenyança de règim general, per nivell educatiu i gènere. Curs 2004-2005.¹³

¹³ Estadística extreta de l'Institut de la Mujer [en línia] [consulta: 16 de febrer de 2007]

<http://www.mtas.es/mujer/mujeres/cifras/educacion/nivel_estudios.htm>.

Gràfic 17. Població a partir de 16 anys per nivell màxim d'estudis assolits. Quart trimestre de 2006.¹⁴

Segons aquest gràfic, el nombre de dones analfabetes a Espanya supera en més del doble el nombre d'homes. Aquestes xifres tan elevades són degudes al fet que a Espanya conviuen diferents generacions de dones que es podrien classificar en: dones que varen néixer i créixer durant la dictadura franquista, dones que malgrat que varen néixer durant la dictadura varen viure activament la transició i dones posttransició que han nascut en democràcia. Els alts índexs d'escolarització de nins i nines a les etapes d'infantil i primària, així com a l'etapa d'educació secundària obligatòria, descarten que el nombre de dones analfabetes sigui de la tercera generació esmentada, i indiquen que es tracta de dones grans que no han tingut l'oportunitat d'accedir a l'educació en la mateixa mesura que els seus congèneres homes.

¹⁴ Estadística extreta de l'Instituto de la Mujer [en línia] [consulta: 15 de febrer de 2007] <http://www.mtas.es/mujer/mujeres/cifras/educacion/nivel_estudios.htm>.

A l'educació primària, primera etapa obligatòria en el nostre sistema educatiu, veiem que el gràfic indica una lleugera diferència d'un 9,4% a favor de les nines. Això és conseqüència del fet que en el nostre país neixen més nines que nins. L'educació secundària obligatòria es divideix en primera i segona etapa, que finalitzaria teòricament als 16 anys. Es veu que a la primera etapa hi ha un 6,6% més de nins que de nines, mentre que a la segona etapa, la que correspon a tercer i quart d'ESO, s'equilibra el nombre d'alumnes just al 50%. Aquest fet coadjuvarà, sense dubte, a un procés de reducció automàtica de les disparitats assenyalades anteriorment quant al nivell d'educació d'homes i dones.

La taxa d'escolarització dels joves d'entre 16 i 17 anys ha pujat de forma notable els darrers anys. És significatiu que la taxa neta d'escolaritat femenina sigui superior a la masculina. Això es pot veure al gràfic, ja que el nombre d'alumnes homes que segueixen itineraris de formació professional és més d'un 10% més alt que el de dones que es decideixen per aquesta opció.

El nombre de joves entre 18 i 24 anys que han aconseguit el nivell CINE 2 (secundària) o inferior i que no segueixen cap altra formació addicional difereix d'unes regions a les altres. A Andalusia, Illes Balears, Canàries, Castella - la Manxa, Comunitat Valenciana i Extremadura hi ha, proporcionalment, més joves en aquestes condicions que en altres comunitats. La comunitat balear, conjuntament amb el País Basc, Navarra, Cantàbria i la Rioja, és de les comunitats amb més del 50% de la població amb formació de segon grau (secundària).

Quant a l'educació superior, és a dir, diplomatures o llicenciatures, es pot veure que hi ha lleugerament més dones que homes, tendència que decau rotundament en el cas dels estudis de tercer cicle, on són els homes els que accedeixen als títols de doctor. Paradoxalment, segons les dades disponibles, el nombre de dones és més alt que el d'homes en els estudis universitaris, i a la vegada treuen estadísticament millors resultats acadèmics que els homes. Malgrat això, són els

homes els que s'animen a cursar els tercers cicles, a ascendir als graons més elevats de l'escala acadèmica.

El 3,3% de la població espanyola té formació de tercer grau (diplomatura, llicenciatura i doctorat), i són les comunitats de Madrid, el País Basc, Navarra, Aragó i Castella i Lleó les comunitats amb una proporció més alta de població amb aquesta titulació.

El recent informe «Rànking de excelencia educativa 2007», elaborat per l'organització Profesionales por la Ética, ha avaluat cinquanta indicadors de la ensenyança no universitària a tot l'Estat relacionats amb l'escolarització, la graduació, la idoneïtat, l'abandó educatiu, la despesa pública i la qualitat dels recursos educatius. Aquest informe conclou que la nostra comunitat autònoma obté una puntuació de 3,08 (sobre 10), juntament amb Andalusia (2,09), les Canàries (2,44) i la Comunitat Valenciana (3,96), entre d'altres. Les millors puntuacions del rànking les treuen el País Basc (9,37), Navarra (7,41) i Astúries (7,28).

Respecte al fracàs escolar, el 30% de l'alumnat espanyol no finalitza la secundària i el 41% dels que l'acaben, repeteixen curs. A més, a batxillerat es gradua només el 44,2%, i únicament hi ha un 18% de llicenciats. L'informe destaca que a les Illes Balears un 61% de la població acaba la secundària i no va a cursar estudis posteriors; encara més, d'aquests que finalitzen la secundària, la meitat acaben els estudis amb retard.

3.2. L'alumnat estranger de la UIB

3.2.1. Població estrangera a les Illes Balears

Per poder estudiar la població estrangera que hi ha a la nostra universitat i les seves necessitats o mancances, com a primer pas oferim una visió general de la població estrangera en aquesta comunitat autònoma, amb les dades desagregades per gènere.

Com es pot veure a la taula 11, entre la població europea resident a les Illes Balears hi ha 22.802 alemanys, 14.968 britànics, 8.532 italians i 5.629 francesos. Quant a la població no comunitària, el grup més nombrós és el que prové de l'Amèrica Llatina, més concretament de l'Equador, l'Argentina i Colòmbia, amb 16.134, 11.915 i 9.299 persones respectivament. Dels països d'Àfrica, el Marroc és el que té més població desplaçada a les Illes Balears: són 16.282 persones. La informació desagregada per gènere es pot veure a la taula següent. Totes aquestes dades són extretes de l'Institut Balear d'Estadística.

Taula 11. Nombre de persones estrangeres a les Illes Balears, per nacionalitat i gènere¹⁵

Nacionalitat	Total	Homes	Dones	Nacionalitat	Total	Homes	Dones
Alemanya	22.802	11.243	11.559	Resta de nacionalitats de la UE-25	210	81	129
Regne Unit	14.968	7.052	7.916	Algèria	852	614	238
Bèlgica	1.378	645	733	Senegal	1.601	1.188	413
Dinamarca	528	191	337	Marroc	16.282	11.107	5.175
Finlàndia	288	66	222	Resta de nacionalitats africanes	4.043	2.925	1.118
França	5.629	2.657	2.972	Canadà	142	64	78
Grècia	144	87	57	Estats Units	821	407	414
Holanda	2.025	913	1.112	Mèxic	323	126	197
Irlanda	390	191	199	Cuba	1.875	794	1.081
Itàlia	8.532	4.997	3.535	República Dominicana	1.211	431	780
Portugal	1.096	630	466	Argentina	11.915	6.116	5.799
Àustria	912	452	460	Colòmbia	9.299	4.104	5.195

¹⁵ Institut Balear d'Estadística [en línia] [consulta: 14 de febrer de 2007].

Suècia	1.207	467	740	Equador	16.134	7.836	8.298
Eslovàquia	233	70	163	Perú	1.316	584	732
República Txeca	354	96	258	Veneçuela	770	324	446
Suïssa	1.078	523	555	Resta de nacionalitats de l'Amèrica del Sud	8.486	5.163	3.323
Hongria	131	48	83	Xina	2.553	1.486	1.067
Rússia	810	216	594	Filipines	1.023	479	544
Ucraïna	1.012	459	553	Resta de nacionalitats d'Àsia	1.483	767	716
Romania	3.618	1.961	1.657	Oceania	63	41	22
Bulgària	4.144	2.126	2.018	Apàtrides	1	1	0

3.2.2. Alumnat estranger de la UIB

A la Universitat, la població estrangera que hi té més representació és l'argentina, amb un total de 46 alumnes, seguida de l'alemanya, amb 36 alumnes, i la italiana, amb 28. Les segueixen la colombiana, amb 22 alumnes, l'equatoriana, amb 21, i la britànica, amb 17 alumnes. S'observa una tendència femenina en el nombre de matrícules realitzades, molt per damunt del nombre de matriculacions realitzades per homes. En el cas d'alumnes de nacionalitat espanyola matriculades el curs acadèmic passat, es pot veure que hi ha una diferència de 2.487 dones més que homes. Aquesta tendència és freqüent gairebé en totes les universitats de l'Estat espanyol, on hi ha més nombre de matriculacions femenines que no pas masculines. Malgrat això, existeixen carreres on hi ha molta baixa presència d'un dels dos sexes, i es donen casos de carreres tradicionalment masculines i carreres tradicionalment femenines com a conseqüència de la influència dels rols i estereotips de gènere sobre l'alumnat.

Taula 12. Nombre d'alumnes matriculats a la UIB per nacionalitat i gènere. Any acadèmic 2005-2006.

Nacionalitat	Dones	Homes	Total	Nacionalitat	Dones	Homes	Total
Espanyola	7.959	5.472	13.431	Dominicana	2	0	2
Alemanya	19	17	36	Andorrana	1	1	1
Argentina	26	20	46	Filipina	2	2	
Italiana	17	11	28	Irlandesa	0	1	1
Britànica	16	1	17	Polonesa	2	1	3
Francesa	8	4	12	Boliviana	3	3	6
Nord-americana	1	0	1	Soviètica	2	0	2
Peruana	11	4	15	Albanesa	0	1	1
Colombiana	13	9	22	Estoniana	2	1	3
Sueca	5	2	7	Antilles Holandeses	1	0	1
Búlgara	10	2	12	Gambiana	1	1	2
Romanesa	8	2	10	Armènia	0	1	1
Brasilera	5	3	8	Iraniana	1	2	3
Cubana	7	4	11	Moldava	1	0	1
Equatoriana	12	9	21	Islandesa	1	0	1
Mexicana	0	1	1	Israeliana	1	0	1
Uruguaiiana	8	2	10	Iugoslava	0	1	1
Xilena	5	4	9	Bosniana	1	1	2
Austríaca	1	1	2	Suïssa	5	1	6
Eslovena	2	1	3	Ucraïnesa	3	0	3
Holandesa	3	2	5	Algeriana	8	5	13
Portuguesa	2	1	3	Libanesa	1	0	1
Veneçolana	5	2	7	Danesa	1	1	2
Altres nacionalitats	1	0	1	Nicaragüenca	2	0	2
Marroquina	4	1	5	Paraguaiana	2	0	2
Noruega	4	0	4	Txeca	0	1	1
Belga	2	0	2	Russa	4	1	5

3.2.3. Alumnat estranger comparat amb les dades d'altres universitats

En aquest punt es comparen les dades de l'alumnat estranger de la UIB amb les dades disponibles d'altres universitats de l'Estat espanyol, així com per comunitats autònomes. Totes les dades s'han obtingut a partir del Ministeri d'Educació i Ciència.

Com es pot veure a la taula 13, les universitats de Madrid i Catalunya són les que tenen més volum d'alumnat estranger matriculat, seguides de Granada i el País Basc. Com especifica la taula, a la nostra universitat, d'un total de 312 estrangers, un 30,01% pertany a la Unió Europea, mentre que el 69,9% és extracomunitari.

Un fenomen comú en totes les universitats de l'Estat és que el percentatge més alt d'alumnat estranger és de països de fora de la Unió Europea.

La taula 14 representa l'alumnat estranger matriculat a primer i segon cicle per comunitats autònomes. En total hi ha 24.621 persones estrangeres, de les quals 7.150 són de la Unió Europea i 17.471 d'altres països. La comunitat autònoma amb més nombre d'alumnat estranger és Andalusia, que té 1.059 persones de la Unió Europea estudiant-hi, cosa que representa un 23,9% de l'alumnat total estranger, i 3.375 persones d'àmbit extracomunitari, cosa que representa la majoria de l'alumnat estranger, amb un percentatge d'un 76,1%. Seguint aquesta comunitat hi ha la Comunitat de Madrid, amb 1.591 alumnes de dins la Unió Europea, cosa que representa un 26,5% de l'alumnat comunitari enfront del 73,6% que prové de països de fora la Unió Europea (4.428 estudiants). Segueixen Catalunya, amb un 30,3% d'alumnat pertanyent a la Unió Europea i amb un 69,7% d'alumnat d'altres països; Castella i Lleó amb un 42,7% d'alumnat comunitari i 57,3% d'altres indrets. A Galícia és on hi ha més nombre d'estudiants comunitaris (56,7%) que extracomunitaris (43,3%).

A les Illes Balears el curs acadèmic passat es registraren un total de 12.655 alumnes. D'aquest alumnat, en total 312 alumnes eren estrangers, dels quals 94

(cosa que suposa el 30,01%) eren de dins la Unió Europea, i 218, d'altres països (cosa que suposa un 69,9%).

Taula 13. Alumnat estranger matriculat a primer i segon cicle, per universitat. Any acadèmic 2005-2006.

	TOTAL	Total estrangers		Total UE		Altres	
		Total	%	Total	%	Total	%
Totes les comunitats autònomes	1.307.691	22.458	1,7	6.349	28,3	16.109	71,7
A Corunya	22.086	121	0,5	34	28,1	87	71,9
Alcalá	18.070	391	2,2	59	15,1	332	84,9
Alacant	26.231	718	2,7	209	29,1	509	70,9
Almeria	11.563	146	1,3	36	24,7	110	75,3
Autònoma de Barcelona	36.753	1.047	2,8	269	25,7	778	74,3
Autònoma de Madrid	30.822	737	2,4	201	27,3	536	72,7
Barcelona	54.033	1.560	2,9	393	25,2	1.167	74,8
Burgos	8.318	45	0,5	9	20	36	80
Cadis	20.097	258	1,3	84	32,6	174	67,4
Cantàbria	11.063	91	0,8	30	33	61	67
Carlos III de Madrid	16.663	401	2,4	49	12,2	352	87,8
Castella - la Manxa	27.485	145	0,5	22	15,2	123	84,8
Complutense de Madrid	81.291	2.263	2,8	535	23,6	1.728	76,4
Còrdova	18.839	407	2,2	249	61,2	158	38,8
Extremadura	24.097	160	0,7	97	60,6	63	39,4
Girona	11.840	271	2,3	57	21	214	79
Granada	55.782	1.713	3,1	353	20,6	1.360	79,4
Huelva	10.408	44	0,4	5	11,4	39	88,6
Illes Balears	12.655	312	2,5	94	30,1	218	69,9
Jaén	14.309	144	1	3	2,1	141	97,9
Jaume I de Castelló	12.653	261	2,1	61	23,4	200	76,6
La Laguna	23.506	525	2,2	155	29,5	370	70,5
La Rioja	6.698	48	0,7	2	4,2	46	95,8
Las Palmas de Gran Canaria	21.732	506	2,3	164	32,4	342	67,6
Lleó	13.522	780	5,8	478	61,3	302	38,7
Lleida	8.008	142	1,8	70	49,3	72	50,7
Màlaga	34.383	932	2,7	213	22,9	719	77,1
Miguel Hernández	10.858	236	2,2	51	21,6	185	78,4
Múrcia	27.358	306	1,1	73	23,9	233	76,1
Oviedo	29.887	142	0,5	25	17,6	117	82,4
Pablo de Olavide	9.069	37	0,4	9	24,3	28	75,7
País Basc / Euskal Herriko Unibertsitatea	48.700	62	0,1	30	48,4	32	51,6
Politécnica de Cartagena	5.987	67	1,1	6	9	61	91
Politécnica de Catalunya	32.545	663	2	219	33	444	67

Politécnica de Madrid	37.282	1.402	3,8	479	34,2	923	65,8
Politécnica de València	34.309	609	1,8	128	21	481	79
Pompeu Fabra	9.569	242	2,5	82	33,9	160	66,1
Pública de Navarra	7.425	93	1,3	15	16,1	78	83,9
Rey Juan Carlos	17.383	140	0,8	15	10,7	125	89,3
Rovira i Virgili	11.628	87	0,7	11	12,6	76	87,4
Salamanca	26.971	620	2,3	196	31,6	424	68,4
Santiago	29.409	245	0,8	117	47,8	128	52,2
Sevilla	59.792	753	1,3	107	14,2	646	85,8
UNED	147.261	599	0,4	170	28,4	429	71,6
València Estudi General	45.523	1.006	2,2	288	28,6	718	71,4
Valladolid	27.799	264	0,9	54	20,5	210	79,5
Vigo	23.283	415	1,8	292	70,4	123	29,6
Saragossa	32.746	302	0,9	51	16,9	251	83,1

Taula 14. Alumnat estranger matriculat a primer i segon cicle, per comunitats autònomes. Any acadèmic 2005-2006.

	TOTAL	TOTAL estrangers		UE		Altres	
		Total	%	Total	%	Total	%
Total comunitats autònomes	1.443.811	24.621	2	7.150	29	17.471	71
Universitats presencials	1.260.169	23.467	1,9	6.843	29,2	16.624	70,8
Andalusia	234.242	4.434	1,9	1.059	23,9	3.375	76,1
Aragó	32.927	303	0,9	52	17,2	251	82,8
Principat d'Astúries	29.887	142	0,5	25	17,6	117	82,4
Illes Balears	12.655	312	2,5	94	30,1	218	69,9
Canàries	45.238	1.031	2,3	319	30,9	712	69,1
Cantàbria	11.063	91	0,8	30	33	61	67
Castella i Lleó	86.088	1.751	2	747	42,7	1.004	57,3
Castella - la Manxa	27.485	145	0,5	22	15,2	123	84,8
Catalunya	184.014	4.508	2,4	1.368	30,3	3.140	69,7
Extremadura	24.097	160	0,7	97	60,6	63	39,4
Galícia	74.778	781	1	443	56,7	338	43,3
Comunitat de Madrid	234.919	6.019	2,6	1.591	26,4	4.428	73,6
Regió de Múrcia	38.362	391	1	89	22,8	302	77,2
Navarra	16.294	304	1,9	68	22,4	236	77,6
País Basc	60.819	106	0,2	46	43,4	60	56,6
La Rioja	6.698	48	0,7	2	4,2	46	95,8
Comunitat Valenciana	183.642	1.154	0,6	307	26,6	847	73,4
Universitats no presencials	183.642	1.154	0,6	307	26,6	847	73,4
UNED	147.261	599	0,4	170	28,4	429	71,6
Oberta de Catalunya	36.381	555	1,5	137	24,7	418	75,3

3.3. Indicadors emprats per a l'elaboració de l'informe

Segons el II Pla nacional d'acció social (2003-2005), l'exclusió social presenta un caràcter multidimensional i polièdric tant en la seva gènesi com en la seva plasmació social. D'aquesta manera, poden identificar-se un seguit d'àmbits en els quals els diferents col·lectius estarien exposats a possibles processos d'exclusió social. Concretament, els àmbits en qüestió són els següents:

- Pobresa, en el sentit d'ingressos econòmics.
- Dificultat en la integració laboral.
- Problemes d'accés a l'educació i als mínims educatius.
- Absència d'un habitatge digne.
- Manca de salut, de capacitat psicofísica o d'assistència sanitària.
- Absència o insuficiència de suports familiars.
- Àmbits de marginació social.
- Dificultat en l'accés a la justícia.
- Problemes per a l'accés o l'aprenentatge de les noves tecnologies.

La sèrie d'indicadors que s'han treballat des de l'Oficina per a la Igualtat, són presentats per gènere, any acadèmic, estudis i cicle que es cursa. Agruparem els indicadors treballats en tres blocs: un de tipus econòmic, en què queden recollides les despeses o principals dificultats econòmiques que puguin presentar l'alumnat i/o les seves famílies; un altre de caire social, on es recull la nacionalitat, l'edat, la dificultat d'accés a les noves tecnologies i idiomes; i a l'últim, un de tipus cultural, que considerem rellevant perquè pot ser la causa de l'exclusió social, encara que no té per què anar-hi íntimament relacionat.

3.3.1. Indicadors relatius al nivell econòmic

Faran referència a tots aquests indicadors les dades següents:

- Lloc de residència durant el curs escolar, amb indicació del municipi. Quedarà recollit per:
  1. Municipi de residència durant el curs escolar.
  2. Distància aproximada en quilòmetres des del lloc de residència fins a la Universitat.
  3. Transport públic; nombre d'autobusos i/o trens que s'agafen per accedir a la Universitat.
  4. Temps en hores que es tarda des de la residència a la Universitat en transport públic o privat.
- Tipus de residència durant el curs. Quedarà recollit en:
  1. Casa de lloguer.
  2. Casa familiar / en propietat.
  3. Residència d'estudiants.
- Nombre d'habitants de la residència: nombre de persones que viuen al domicili, indicant-ne les edats, el parentiu o el tipus de relació.
- Nombre d'habitacions d'ús exclusiu per persona i nombre d'habitacions d'ús compartit.
- Nivell socioeconòmic familiar.
- Nivell socioeconòmic dels alumnes matriculats.

- Feina per persona que pot suposar un suport econòmic a l'economia familiar.
- Treball del pare/mare/germans/germanes/ell/ella, especificant-ne el tipus de jornada laboral i la categoria professional.
- Dificultat per arribar a fi de mes.
- Causa d'aquesta dificultat en cas que n'hi hagi:
  1. Ajudes econòmiques que aporta a l'economia familiar.
  2. Endeutaments.
  3. Altres.
- Membres en situació d'atur, indicant-ne parentiu, pare, mare, germà/ana, ell/ella i tipus d'atur:
  1. Aturat de llarga durada.
  2. Aturat perquè és fix discontinu.
  3. Aturat eventual.
- Alumnat becat.
- Tipus de beca:
  1. Estatal, autonòmica o vinculada a una empresa.
  2. Habitatge, transport, material o altres.
  3. Beques de mobilitat: nombre d'alumnes que tenen una beca de mobilitat d'un programa europeu o estatal.
- Inversió econòmica necessària per als estudis.

- Inversió mensual necessària en material escolar per poder cursar els seus estudis.

3.3.2. Indicadors de tipus social

Faran referència a tots aquests indicadors les dades següents:

- Nacionalitat. Nombre d'alumnes matriculats per nacionalitat i anys de residència a Espanya.
- Nivell d'idiomes. Es recollirà quants idiomes domina l'alumne i la seva llengua materna.
- Assistència a classes de català. Nombre d'alumnes que assisteixen a classes de català i si provenen d'alguna beca de mobilitat, són mallorquins o peninsulars.
- Nivell d'estudis màxim dels membres familiars. Es recull el tipus de parentiu i el nivell màxim d'estudis assolit: primària, secundària, formació professional, estudis universitaris de primer, segon o tercer cicle.
- Dedicació necessària per als estudis. Nombre d'hores setmanals necessàries per superar amb èxit els estudis, tenint en compte l'horari lectiu i la feina que es realitza a casa.
- Medicació o malaltia. Nombre d'alumnes que pateixen alguna malaltia que per la seva tipologia o per la medicació suposa una dificultat en el seu horari lectiu o en el seu estudi.
- Responsabilitats familiars. Nombre d'alumnes amb càrregues familiars permanents i nombre d'hores dedicades.
- Accés a les noves tecnologies. Nombre d'alumnes que manifesten una dificultat d'accés a les noves tecnologies recollint:

1. Accés a ordinador.
  2. Accés a Internet.
- Característiques sociodemogràfiques de l'alumnat.
  - Nombre d'alumnes matriculats per estudis, franges d'edat i estat civil.

3.3.3. Indicadors de tipus cultural

Faran referència a tots aquests indicadors les dades següents:

- Costums culturals. Alumnes integrats en grups culturals determinats que puguin representar qualche tipus d'interferència amb els estudis.
- Identificació amb tribus urbanes. Nombre d'alumnes que s'identifiquen amb una tribu urbana, tipus de tribu urbana i si han percebut exclusió social per això.
- Orientació sexual. Nombre d'alumnes que per la seva condició sexual es puguin considerar en qualche moment discriminats/ades.

3.4. Conclusiones i intencions per a futurs informes

A la nostra universitat, com a la resta d'universitats del nostre entorn, s'està produint un canvi en el perfil de l'alumnat que, si bé és enriquidor per a tothom, eventualment necessita mesures concretes perquè es garanteixi el principi d'igualtat d'oportunitats.

D'altra banda, l'adopció progressiva de canvis dins la legislació civil tendent a eliminar les desigualtats en determinats col·lectius i l'existència de diferents models de convivència familiar ens indiquen que seria convenient adaptar els usos i costums dins els tràmits administratius a la nova terminologia establerta, de manera que reflecteixin de manera adequada els canvis esmentats. A més, caldria col·laborar en l'àmbit educatiu i institucional per eliminar les possibles restes d'expressions que puguin perpetuar situacions de desigualtat i marginació social.

3.5. Referències

- AA. VV. (2004). *Colectivos en riesgo de exclusión: inmigrantes, minorías étnicas y perspectiva de género*. A Coruña: Instituto Gallego de Iniciativas Sociales y Sanitarias.
- CI, R. (1999). *La metamorfosis de la cuestión social*. Barcelona: Paidós.
- EURYDICE (1998). *Medidas adoptadas por los Estados miembros de la Unión Europea para ayudar a los jóvenes sin titulación*. Bruselas: Unidad Europea de Eurydice / Comisión Europea.
- GLAZMAN, N. R. (2001). *Evaluación y exclusión en la enseñanza universitaria*. Barcelona: Paidós Educador.

GUIDELINES, G. «Pautas de buena práctica». *Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Resources* [en línea] [consulta: 1 de febrer de 2005] <http://www.calimera.org/Lists/Country%20files/Forms/AllItems.aspx>

INSTITUTO DE LA MUJER. *Indicadores para el estudio de la exclusión social en España desde la perspectiva de género*. Madrid.

MINISTERIO DE TRABAJO Y ASUNTOS SOCIALES (2001). *Plan nacional de acción para la inclusión social del Reino de España: junio 2001 - junio 2003*. Madrid: Subdirección General de Publicaciones.

MINISTERIO DE TRABAJO Y ASUNTOS SOCIALES (2005). *II Plan nacional de acción para la inclusión social del Reino de España: 2003-2005*. Madrid: Subdirección General de Publicaciones.

ZAPATA, B. R. (2004). *Multiculturalidad e inmigración*. Madrid: Síntesis.

ARAYA, D. R. «Internet, política y ciudadanía». *Nueva Sociedad* 195, gener-febrer 2005. Caracas (Veneçuela) [en línea] [consulta: 2 de febrer] <http://www.alfa-redi.org/privacidad/documento.shtml?x=4371>

ARRIBA, G. A. «El concepto de exclusión en política social». *Unidad de Políticas Comparadas. Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC)*. Gener de 2002 [en línea] [consulta: 1 de febrer de 2005] <http://www.iesam.csic.es/doctrab2/dt-0201.pdf>

ESPLUGA, E.; BALTÍERREZ, J.; LEMKOW, L. *Relaciones entre la salud, el desempleo de larga duración y la exclusión social de los jóvenes en España*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona [en línea] [consulta: 1 de febrer de 2005] www.ucm.es/BUCM/revistas/trs/02140314/articulos/CUTS0404110045A.PF

«Hora de acabar con la pobreza». *Boletín sobre la erradicación de la pobreza* 8. Maig de 2002. Litho in United Nations, New York [en línea] [consulta: 1 de

febrer de 2005]

http://www.un.org/esa/socdev/poverty/documents/boep_08_2002_ES.pdf

La pobreza y la exclusión social en España: propuestas de actuación en el marco del plan nacional para la inclusión social (Sesión extraordinaria del Pleno de 30 de mayo de 2001). Madrid: Consejo Económico y Social [en línea] [consulta: 2 de febrer de 2005]

<http://www.discapnet.es/Discapnet/Castellano/Documentos/Tecnica/La+Pobreza+y+la+Exclusi%C3%B3n+Social+en+Espa%C3%B1a:+Propuestas+de+Actuaci%C3%B3n+en+el+Marco+del+Plan+Nacional+pa.htm>

MANZAZO, S. N. «Trabajando con jóvenes en riesgo de exclusión social». *Revista Mejicana de Orientación Educativa* 6. Juliol-octubre de 2005 [en línea] [consulta: 1 de febrer de 2005] www.remo.ws/revista/n6/n6-manzano.htm

MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA. «Plan Nacional de Acción para la Inclusión Social del Reino de España». Madrid [en línea] [consulta: 1 de febrer de 2005]

www.mec.es/educa/jsp/plantilla.jsp?id=71&area=intercultural

MINISTERIO DE TRABAJO Y ASUNTOS SOCIALES. «II Plan Nacional para la Inclusión Social del Reino de España 2003-2005». *Periódico Trabajo y Asuntos Sociales*. Madrid. 2003 [en línea] [consulta: 1 de febrer de 2005] www.tt.mtas.es/periodico/asuntossociales/200307/as20030725_4.htm

MOLERO, F.; NAVAS, M.; MORALES, J. F. «Inmigración, prejuicio y exclusión social: reflexiones en torno a algunos datos de la realidad española». *International Journal of Psychology and Psychological Therapy* 2001, vol. 1, núm. 1, pàg. 11-32 [en línea] [consulta: 2 de febrer].

http://www.ijpsy.com/ver_archivo.php?volumen=1&numero=1&articulo=2&lang=ES

NAVAS, G. A.; SÁNCHEZ, A. J. J. *La cobertura informativa en Navarra sobre los grupos expuestos al riesgo de exclusión social*. Departamento de Comunicación Pública. Universidad de Navarra [en línea] [consulta: 1 de febrer de 2005]

http://www.campusred.net/forouniversitario/pdfs/Ponencias/alejandro_navas_y_jose_sanchez.pdf

«Planteamiento de la exclusión social en familias con hijos menores». *Primer informe sobre definiciones, manifestaciones y factores de riesgo*. 2001 [en línea] [consulta: 2 de febrer]

http://www.home-start-int.org/publications/Phase1/JR676HSTI_Phase1-Spanish.PDF

TEZANOS, J. F. (1999). *Tendencias en la exclusión social en las sociedades tecnológicas. El caso español*. Madrid: Editorial Sistema.

VÉLAZ DE MEDRANO, C. (2002). *Intervención educativa y orientadora para la inclusión social de menores en riesgo*. Madrid: UNED.

4. Igualtat d'oportunitats en matèria de discapacitat

4.1. Introducció

Novament tenim l'oportunitat, dins aquest tercer bloc, de presentar les dades més rellevants sobre la presència de persones amb discapacitat dins la nostra comunitat universitària.

Per tal de no llevar protagonisme a l'objectiu principal d'aquest tercer informe, hem reduït l'espai reservat a aquest tema. Així i tot, no hem volgut desaprovechar l'oportunitat d'exposar, breument, les accions que la nostra universitat ha promociat per tal d'afavorir la participació i autonomia de les persones amb discapacitat durant aquests darrers anys.

4.2. Les dades

4.2.1. Alumnes

4.2.1.1. Dades obtingudes a partir del procés de matrícula

a) Dades sobre persones amb discapacitat i preinscripció als estudis amb limitació de places

Un curs més, no hem apreciat competència entre l'alumnat amb discapacitat a l'hora d'accedir als estudis desitjats.

b) Dades sobre persones amb discapacitat i matrícula

Tal com explicàrem a l'informe anterior, els alumnes i les alumnes amb discapacitat que puguin acreditar un grau de minusvalidesa igual o superior al 33% tenen l'opció de matricular-se a qualsevol estudi oficial de la UIB conduent a l'obtenció d'un títol amb validesa en tot l'Estat, per la via de matrícula per a persones amb discapacitat. Aquesta modalitat, incompatible amb altres beques, suposa una ajuda econòmica regulada pel conveni de col·laboració que signà, el 29 de juny de 2004, la UIB amb la Conselleria d'Educació i Cultura i la

Conselleria de Presidència i Esports en matèria de preus públics per a persones amb minusvalidesa.

La taula 15 presenta les dades obtingudes durant els tres cursos que aquesta ajuda ha estat disponible. Els sumatoris generals indiquen que no hi ha hagut variació en l'augment del nombre d'alumnes que s'han acollit a aquesta fórmula de matrícula respecte al curs anterior. Durant el curs 2006-2007 hi ha hagut 73 alumnes que s'han matriculat a la UIB a través de la via de matrícula per a persones amb discapacitat.

Dels 73 alumnes, n'hi ha 10 que s'han matriculat també com a alumnes de família nombrosa: 7 homes i 3 dones. En aquests casos s'apliquen les dues mesures de discriminació positiva: a) el no pagament de les assignatures en primera matrícula i una penalització reduïda si l'estudiant ha de matricular-se per segona, tercera o més vegades de la mateixa assignatura, i b) la reducció en un 50% del preu total de la matrícula per a família nombrosa.

Les dades desagregades per **gènere** mostren que ha augmentat la presència d'alumnes homes respecte al de les dones (13 estudiants); un nombre superior al dels cursos anteriors. Una dada que quedaria reduïda a 11 estudiants si tenim en compte dues dones amb discapacitat, que no apareixen a la taula 1, matriculades a estudis propis de la UIB conduents al títol de graduat universitari.

Pel que fa a aquest darrer curs, la diferència més gran a favor de les dones es troba als estudis d'Història de l'Art, alhora que als estudis d'Empresarials continua una diferència notable entre el nombre d'homes (6) i el de dones (1). Altres estudis on predominen més els estudiants homes amb discapacitat respecte a les dones són els d'Arquitectura Tècnica i Turisme.

Taula 15. Estudiants matriculats per la via d'alumnes amb discapacitat

Estudis	Curs 2004-2005			Curs 2005-2006			Curs 2006-2007		
	D	H	Nombre d'alumnes	D	H	Nombre d'alumnes	D	H	Nombre d'alumnes
Administració i Direcció d'Empreses	0	2	2	0	2	2	0	2	2
Arquitectura Tècnica	1	1	2	1	3	4	2	5	7
Biologia	1	0	1	1	1	2	1	1	2
Bioquímica	1	0	1	1	0	1	0	0	0
Ciències Empresarials	3	4	7	1	8	9	1	6	7
Diplomatura de Turisme	0	2	2	0	3	3	0	4	4
Dret	1	0	1	1	0	1	1	0	1
Economia	0	2	2	0	1	1	1	2	3
Educació Social	1		1	3	1	4	2	0	2
Enginyeria Tècnica de Telecomunicació	0	1	1	0	1	1	0	2	2
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió	1	1	2	1	1	2	1	1	2
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes	1	1	2	1		1	1	0	1
ET Agrícola, esp. en Hortofructicultura	0	0	0	1	0	1	0	0	0
Filologia anglesa	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Filologia Hispànica				1	0	1	1	1	2
Fisioteràpia	0	0	0	0	1	1	0	2	2
Geografia		2	2		2	2	0	3	3
Història		2	2		2	2	0	2	2
Història de l'Art	3	2	5	3	2	5	5	1	6
Infermeria	3	1	4	6	1	7	3	1	4
Matemàtiques	1		1	1		1	1	0	1
Mestre Educació Especial	1	1	2	0	1	1	0	1	1
Mestre Educació Primària	0	1	1	1	0	1	1	0	1
Mestre Educació Infantil	0	0	0	1	1	2	0	0	0
Mestre Llengua Estrangera	1	0	1	2	0	2	1	0	1
Pedagogia	0	2	2	1	2	3	1	0	1
Psicologia	0	1	1		1	1	1	3	4
Química	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Relacions Laborals	1	1	2	1	1	2	1	2	3
Treball Social	2	1	3	5	4	9	4	4	4
Total	22	24	51	34	39	73	30	43	73

c) Alumnes amb discapacitat becats pel Ministeri d'Educació i Ciència

Respecte a les dades de l'informe anterior, ha disminuït de 8 a 6 (tres dones i tres homes) el nombre d'alumnes que han estat becats pel Ministeri d'Educació i Ciència.

Cal recordar que aquests estudiants i estudiantes han de tenir un grau de minusvalidesa igual o superior al 33% perquè la seva discapacitat sigui un criteri per a l'obtenció de la beca. Si l'Administració pública la denega, els sol·licitants poden matricular-se per la via de persona amb discapacitat.

Amb aquesta xifra s'eleva a un total de 79 (81, si tenim en compte el estudis propis de la UIB) el nombre d'alumnes amb discapacitat matriculats a la UIB durant el curs 2006-2007.

4.2.1.2. Dades de l'Oficina Universitària de Suport per a Persones amb Necessitats Especials

Durant aquest darrer curs, 2006-2007, i fins al moment de la redacció d'aquest informe, hi ha 67 alumnes amb discapacitat que han mantingut algun tipus de contacte amb l'Oficina. D'aquests, 32 són homes i 35 dones.

Les dades de la taula 16 ens indiquen el curs al qual cada un dels alumnes amb discapacitat que encara no ha acabat els estudis ha entrat en contacte amb l'Oficina Universitària de Suport. Durant el curs 2006-2007 l'Oficina de Suport ha establert vuit nous contactes amb alumnes amb discapacitat, aproximadament la meitat que el curs anterior.

Taula 16. Relació d'alumnes amb discapacitat segons any de primer contacte amb l'Oficina de Suport i que continuen matriculats a la Universitat

Any primer contacte	Curs 2005-2006	Curs 2006-2007
	Nombre d'alumnes	Nombre d'alumnes
1999-2000	2	1
2000-2001	3	3
2001-2002	7	5
2002-2003	13	12
2003-2004	12	11
2004-2005	12	10
2005-2006	17	17
2006-2007		8
Total	66	67

A la taula 17 es presenten les dades comparatives dels tres darrers cursos segons la classificació dels tipus de causa que provoca les necessitats especials i que ja utilitzàrem al primer informe de l'Observatori.

Taula 17. Nombre d'alumnes amb necessitats especials que han entrat en contacte amb l'Oficina Universitària de Suport segons el tipus de causa que provoca les necessitats

Tipus de problemàtica que causa les necessitats especials	Freqüència estudiants curs 2004-2005	Freqüència estudiants curs 2005-2006	Freqüència estudiants curs 2006-2007
Desconegut	4	0	0
Auditiu parcial	5	6	3
Dificultats d'aprenentatge	2	2	2
Lesió cerebral	2	4	4
Malaltia crònica	2	9	8
Motricitat fina	5	5	6
Motricitat grossa	16	22	20
Motricitat grossa i fina	6	6	10
Salut mental	3	4	6
Visual parcial	8	8	8
Total	53	66	67

El grup més nombrós, com ja destacàrem al primer informe de l'Observatori, és el d'alumnes amb problemes motrius. Cal destacar l'augment dels alumnes amb problemes de motricitat fina, i que per tant poden presentar problemes per manipular objectes i per escriure; i dels alumnes amb problemes de salut mental.

4.2.2. Personal d'administració i serveis (PAS) i personal docent i investigador (PDI)

L'Observatori no ha rebut notificació de cap canvi significatiu dins aquest apartat respecte als informes anteriors.

4.3. Implicació institucional

Sense la implicació del professorat i del personal d'administració i serveis no serà possible aconseguir la plena participació de les persones amb discapacitat a la nostra comunitat universitària. Amb aquest apartat volem reconèixer el seu esforç i la seva implicació a l'hora de procurar una institució més responsable i sensible amb les necessitats de les persones amb discapacitat.

Conscients de la dificultat d'incloure totes les activitats que els diferents serveis i oficines han dut a terme envers les persones amb discapacitat, al quadre següent resumim les més significatives:

Serveis i oficines	Actuacions
Consergeries	Participació en activitats d'integració laboral d'alumnes amb discapacitat en programes de pràctiques laborals. Atenció directa a persones amb discapacitat (informació, acompanyament, derivació a serveis, etc.).
Serveis administratius	Participació en activitats d'integració laboral d'alumnes amb discapacitat en programes de pràctiques laborals. Atenció directa a persones amb discapacitat (informació, acompanyament, derivació a serveis, etc.). Gestió administrativa de les ajudes econòmiques per a estudiants/es amb discapacitat en el procés de matrícula.
Serveis Científicotècnics	Participació en activitats d'integració laboral d'alumnes amb discapacitat en programes de pràctiques laborals.
Centre de Tecnologies de la Informació	Participació en activitats d'integració laboral d'alumnes amb discapacitat en programes de pràctiques laborals. Millora de l'accessibilitat als espais virtuals de comunicació de la UIB i de les aules informàtiques. Gestió d'ajudes econòmiques. Suport per a l'obtenció de dades sobre el cens

	d'estudiants amb discapacitat.
Servei d'Afers Generals	Gestió dels protocols de col·laboració amb les entitats representants de persones amb discapacitat, institucions i instituts d'educació secundària implicats en els processos de promoció d'ajudes econòmiques per a estudiants amb discapacitat i programes de pràctiques laborals a la UIB de persones amb discapacitat. Gestió dels cursos de formació sobre atenció a estudiants amb discapacitat per al personal d'administració i serveis.
Servei d'Alumnes	Atenció directa a estudiants/es amb discapacitat. Gestió d'ajudes econòmiques. Suport per a l'obtenció de dades sobre el cens d'alumnes amb discapacitat. Suport durant les proves d'accés a la Universitat.
Servei d'Atenció Mèdica	Atenció directa a persones amb discapacitat.
Servei de Biblioteca i Documentació	Atenció directa a estudiants/es amb discapacitat. Participació en activitats d'integració laboral d'alumnes amb discapacitat en programes de pràctiques laborals. Programa de digitalització de textos acadèmics per a estudiants amb discapacitat. Millora de l'accessibilitat física i virtual (pàgina web).
Servei de Comptabilitat i Pressuposts	Gestió d'ajudes econòmiques.
Servei de Comunicació	Promoció de la difusió de les necessitats especials de les persones amb discapacitat.
Servei d'Informació	Atenció directa a estudiants amb discapacitat. Participació en activitats d'integració laboral d'alumnes amb discapacitat en programes de pràctiques laborals.
Servei Lingüístic	Atenció directa a estudiants amb discapacitat. Suport a l'adaptació de continguts i material d'estudi.
Servei de Patrimoni, Contractació i Infraestructura	Participació en activitats d'integració laboral d'alumnes amb discapacitat a programes de pràctiques laborals. Promoció de la supressió de barreres arquitectòniques al campus universitari.
Servei de Prevenció	Promoció de la millora de les condicions d'accessibilitat i seguretat de les persones amb discapacitat.
Servei de Recursos Audiovisuals	Promoció de la supressió de barreres de la comunicació.
Servei de Recursos Humans	Atenció directa a persones amb discapacitat. Participació en activitats d'integració laboral d'alumnes amb discapacitat en programes de pràctiques laborals. Promoció de la integració laboral de persones amb discapacitat.
Servei de Relacions Internacionals	Atenció directa a estudiants amb discapacitat.
Oficina d'Informació als alumnes de Campus Extens	Atenció directa a estudiantes i estudiants amb discapacitat.
Oficina de Convergència i Harmonització Europea	Gestió d'ajudes econòmiques per a l'adquisició de material adaptat per a persones amb discapacitat.
Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat	Atenció directa a l'alumnat amb discapacitat. Promoció del voluntariat en l'àmbit de la discapacitat. Promoció dels cursos de voluntariat relacionats amb les persones amb discapacitat.
Instal·lacions esportives. CampusEsport	Atenció directa a estudiants/es amb discapacitat. Promoció de mesures i activitats per afavorir la pràctica de l'esport de les persones amb discapacitat.
Residència d'Estudiants	Atenció directa a l'alumnat amb discapacitat. Promoció de la supressió de barreres arquitectòniques amb la rehabilitació de dues habitacions especialment adaptades per a persones amb discapacitat.

Departament d'Orientació i Inserció Professional	Atenció directa a estudiants i estudiantes amb discapacitat.
--	--

No volem tancar aquest apartat sense reconèixer l'esforç i l'interès demostrat pels diferents serveis complementaris de què disposa la UIB a l'hora de possibilitar la millora de les condicions d'accessibilitat per a les persones amb necessitats especials i participar-hi.

4.4. Reptes de futur: novetats legislatives

La reforma de la LOU, publicada al BOE el 13 d'abril de 2007, representa un pas endavant respecte al reconeixement de les necessitats de les persones amb discapacitat.

Les modificacions i incorporacions més rellevants les trobam a la disposició addicional vint-i-quatrena, que amb el títol De la inclusió de persones amb discapacitat a les universitats, introdueix algunes novetats destacables:

- Tots els edificis, instal·lacions i dependències, ja siguin físics o virtuals, els serveis, procediments i subministraments d'informació, han de ser accessibles.
- Els plans d'estudis han de respectar i promocionar els principis d'accessibilitat universal i disseny per a tothom.
- Els alumnes amb discapacitat (amb un grau de minusvalidesa reconegut igual o superior al 33%) tenen dret a l'exempció total de taxes acadèmiques i preus públics als estudis conduents a l'obtenció d'un títol universitari.

Aconseguir una universitat més accessible, sensible als principis de disseny per a tothom (assumint el repte que planteja el *Llibre Blanc del disseny per a tothom a la Universitat*), i que incentivi, amb mesures de discriminació positiva, l'accés de les persones amb discapacitat als estudis superiors, significa un repte i una responsabilitat.

4.5. Conclusions

Tant les dades de matrícula com les aportades per l'Oficina Universitària de Suport indiquen que per primera vegada no ha augmentat el nombre d'alumnes amb discapacitat a la nostra comunitat. Ja exposàrem als informes anteriors les dificultats metodològiques per aconseguir un cens real de la presència de persones amb discapacitat a la nostra comunitat (reticències envers la identificació, responsabilitat envers la protecció de dades, etc.). Tot i així, pensam que la promoció d'ajudes econòmiques durant aquests darrers tres cursos ens ha facilitat la identificació del que denominarem població emergent.

S tenim en compte tots els estudis impartits a la UIB, hi ha 81 persones amb discapacitat matriculades a la UIB i que sol·liciten algun tipus d'ajuda.

Un altre cop ens interessa remarcar que continuam sense constatar la presència d'alumnes amb paràlisi cerebral, estudiants amb ceguesa o amb sordesa profunda (que es comuniquin amb llenguatge de signes), matriculats a estudis conduents a títols oficials en tot l'Estat.

La reforma de la LOU incorpora, per primera vegada, mesures concretes encaminades a millorar les condicions de les persones amb discapacitat en l'àmbit universitari: gratuïtat, accessibilitat i promoció dels principis del disseny per a tothom. La implicació del professorat, del personal d'administració i serveis i dels mateixos alumnes serà fonamental per assolir aquests reptes.

4.6. Referències

García de Sola, M. (comp.) (2006). *Libro Blanco sobre Universidad y discapacidad*. Barcelona: Imsero, Fundación ONCE y Coordinadora de Diseño para todas las personas en España.

Llei orgànica 4/2007, de 12 d'abril, la qual modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats.

5. Estudi de l'alumnat de la UIB

Durant el curs acadèmic 2006-2007 des de l'Oficina hem elaborat una enquesta destinada a la població estudiantil d'aquesta universitat amb l'objectiu d'obtenir més informació descriptiva d'aquest col·lectiu, informació que fins ara no s'ha recollit per altres vies i que ens permet aprofundir en el coneixement dels nous perfils d'alumnes universitaris.

5.1. Fitxa tècnica

Aquest estudi s'ha dut a terme a les tres seus universitàries de la nostra comunitat autònoma però, a causa de la temporalització del buidatge i anàlisi de les dades, en aquest tercer informe ens centrarem en les dades obtingudes de l'alumnat matriculat a Palma.

La població total d'alumnat matriculat a Palma és de 13.208 alumnes. Amb un nivell de confiança del 95,5% i amb una probabilitat d'error de $\pm 3\%$, la mostra queda fixada en 1.025 alumnes. A partir d'aquestes dades es realitza un mostreig estratificat proporcionat (Clarck-Carter, 2002), en funció de les facultats o escoles universitàries i el cicle (curt o llarg).

A continuació presentam les mostres establertes per als estudis de cicle curt segons les facultats o escoles:

Estudis de cicle curt	Mida de la mostra
Escola Politècnica Superior Arquitectura Tècnica E. T. en Telecomunicació, especialitat de Telemàtica E. T. en Informàtica de Gestió E. T. en Informàtica de Sistemes E. T. Industrial, especialitat d'Electrònica Industrial	110 alumnes
Escola Universitària d'Estudis Empresarials Ciències Empresarials Graduat en Estudis Immobiliaris	97 alumnes
Escola Universitària de Relacions Laborals Relacions Laborals	46 alumnes
Escola Universitària de Turisme Turisme	88 alumnes
Escola Universitària d'Infermeria i Fisioteràpia Infermeria	50 alumnes

Fisioteràpia	
Facultat de Ciències E. T. Agrícola, especialitat d'Hortofructicultura i Jardineria	8 alumnes
Facultat de Filosofia i Lletres Treball Social	27 alumnes
Facultat d'Educació (inclòs el Centre d'Ensenyament Superior Alberta Giménez) Educació Social Mestre, especialitat d'Educació Especial Mestre, especialitat d'Educació Estrangera Mestre, especialitat d'Educació Física Mestre, especialitat d'Educació Infantil Mestre, especialitat d'Educació Musical Mestre, especialitat d'Educació Primària	173 alumnes
Total	599 alumnes

A la taula següent es presenten les mostres establertes per als estudis de cicle llarg segons les facultats o escoles:

Estudis de cicle llarg	Mida de la mostra
Escola Politècnica Superior Enginyer en Informàtica Matemàtiques	17 alumnes
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales Administració i Direcció d'Empreses Economia	86 alumnes
Facultat de Dret Dret	59 alumnes
Escola d'Hoteleria Direcció Hotelera Internacional Títol Superior de Turisme	24 alumnes
Facultat de Psicologia Psicologia	38 alumnes
Facultat de Ciències Biologia Física Química Bioquímica	64 alumnes
Facultat de Filosofia i Lletres Filologia anglesa Filologia catalana Filologia hispànica Filosofia Geografia Història Història de l'Art	98 alumnes
Facultat d'Educació Pedagogia Psicopedagogia	40 alumnes
Total	426 alumnes

5.2. Metodologia

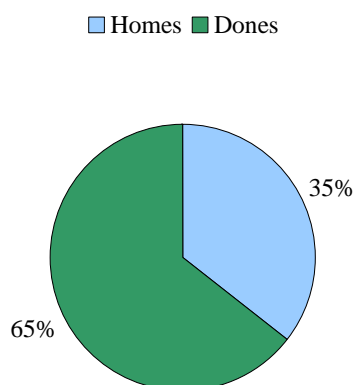
A partir de les dades del mostreig ens vàrem posar en contacte amb el professorat de la UIB per concretar el moment per accedir als alumnes, o bé a l'inici de les classes o bé al final. Mentre els estudiants i les estudiantes contestaven el qüestionari, dins l'aula hi havia una persona de suport, membre del grup d'investigació. Finalment, han participat a l'estudi 1.030 alumnes de Palma.

A continuació presentam els resultats de les principals variables sociodemogràfiques que es plantejaven a l'enquesta.

5.3. Resultats

— Gènere

En aquest estudi hi han participat 365 homes i 664 dones, que representen els percentatges següents:

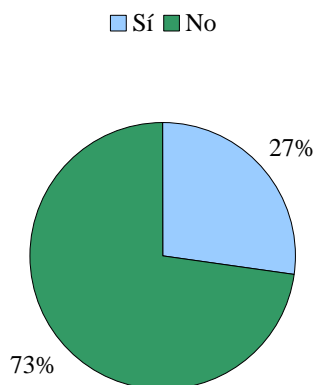
— Edat

La distribució de la mostra segons l'edat de l'alumnat participant ha quedat de la forma següent:

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Entre 18 i 23 anys	784	76,41
Entre 24 i 29 anys	181	17,64
Entre 30 i 39 anys	39	3,80
Entre 40 i 55 anys	22	2,14
Total	1.026	100

— Beques de mobilitat

Davant la pregunta «Tens, has tingut o penses demanar una beca de mobilitat (ERASMUS o Sòcrates)?», trobam 277 alumnes que han contestat afirmativament i 740 que han dit que «No». A la figura següent observam les mateixes dades expressades en percentatges:

Si desagregam aquestes dades per gènere, observam els resultats següents:

Beca de mobilitat	Dones	Homes
Sí	184 (28,29%)	92 (25,21%)
No	469 (71,71%)	270 (74,59%)
Total	654 (100%)	362 (100%)

A les persones que havien contestat afirmativament a l'anterior pregunta els demanàvem que especificassin a quina beca es referien i per a quin moment de la seva vida acadèmica. Els resultats són els següents:

	ERASMUS		Sòcrates	
	Nre. d'alumnes	Percentatge	Nre. d'alumnes	Percentatge
Ja l'has demanada	21	9,25	1	1,45
En gaudeixes en aquest moment	7	3,08	1	1,45
Penses demanar-la	199	87,67	67	97,10
Total	227	100	69	100

Si ens hi fixam, com a dada significativa, observam que les beques ERASMUS són les més triades en comparació amb les sol·licituds de beques Sòcrates.

— Estudis que realitzes

La distribució per estudis de la mostra és la següent:

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Administració i Direcció d'Empreses	36	3,5
Biologia	19	1,8
Ciències Empresarials	99	9,6
Dret	69	6,7
E. T. Agrícola, especialitat d'Hortofructicultura i Jardineria	14	1,4
E. T. en Informàtica de Gestió	50	4,9
E. T. en Informàtica de Sistemes	39	3,8
E. T. en Telecomunicació, especialitat de Telemàtica	17	1,7
Economia	38	3,7
Educació Social	27	2,6
Filologia Hispànica	14	1,4
Filologia Anglesa	31	3,0
Filosofia	10	1,0
Física	24	2,3
Fisioteràpia	1	0,1
Història	22	2,1
Història de l'Art	24	2,3
Infermeria	51	5,0
Informàtica	28	2,7
Mestre, especialitat d'Educació Especial	25	2,4
Mestre, especialitat d'Educació Estrangera	33	3,2
Mestre, especialitat d'Educació Física	12	1,2
Mestre, especialitat d'Educació Infantil	90	8,7
Mestre, especialitat d'Educació Primària	10	1,0
Pedagogia	21	2,0
Psicologia	35	3,4
Psicopedagogia	19	1,8

Química	21	2,0
Relacions Laborals	4	0,4
Treball Social	27	2,6
Turisme	88	8,6
Direcció Hotelera	31	3,0
Total	1.029	100

— Curs

Es va demanar quin va ser el curs de primera matrícula, per poder saber el temps que fa que estan matriculats a la Universitat. Les dades en aquest aspecte són les següents:

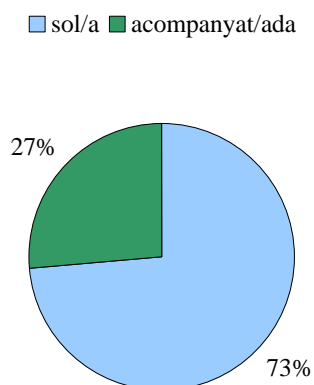
	Nre. d'alumnes	Percentatge
2006-2007	20	1,99
2005-2006	240	23,93
2004-2005	303	30,21
2003-2004	183	18,25
2002-2003	118	11,76
2001-2002	61	6,08
2000-2001	63	6,28
1999-2000	8	0,80
1998-1999	4	0,40
1996-1997	1	0,10
1995-1996	2	0,20
Total	1.003	100

— Transport

Quant al transport, els vàrem demanar quin transport utilitzen normalment per arribar a la UIB. Els donàvem quatre opcions i només en podien marcar una. A la taula que apareix a continuació observam que principalment ens han indicat que hi arriben en cotxe (el 75% dels alumnes que contestaren), seguit de l'ús de transport públic (23%).

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Cotxe	768	75,44
Moto	13	1,28
Bicicleta	4	0,39
Transport públic	233	22,89
Total	1.018	100

Als que varen contestar que utilitzaven normalment el cotxe els demanàvem si habitualment anaven sols o acompanyats. Dels 768 estudiants i estudiantes que formaven part d'aquest grup, n'hi ha 563 que expressaren que ho feien de manera individual i 203 que ho feien acompanyats/ades. Els percentatges d'aquestes dades apareixen a la figura següent:

A les persones que havien contestat que normalment utilitzaven transport públic els demanàvem que concretassin si agafaven bus i/o tren.

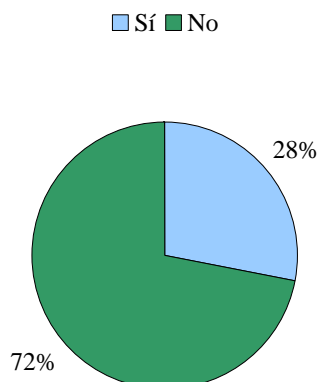
	Nre. d'alumnes	Percentatge
Bus	234	87,64
Tren	14	5,24
Bus i tren	19	7,12
Total	267	100

A continuació havien d'indicar el temps aproximat per arribar a la UIB amb el seu transport habitual. Hi havia quatre alternatives de resposta, i els resultats són els següents:

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Menys de 30 minuts	617	61,21
Entre 30 i 60 minuts	328	32,54
Entre 60 i 90 minuts	47	4,66
Més de 90 minuts	16	1,59
Total	1.008	100

Finalment, en relació amb el transport, els vàrem fer la pregunta següent: «Quan el metro estigui operatiu, creus que l'usaràs habitualment?» De la nostra mostra d'alumnat, 285 indicaren que «Sí» mentre que 727 varen dir que «No». Els percentatges són els següents:

— Residència habitual

A continuació els demanàvem que indicassin el tipus de residència habitual que tenen durant el curs, i els resultats són els següents:

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Habitatge de lloguer	162	15,96
Habitatge familiar	840	82,76
Residència	12	1,18
Programa Viure i conviure	1	0,10
Total	1.015	100

Després, els alumnes que havien expressat viure en un habitatge de lloguer, havia d'indicar si ho feien sols/es o acompanyats/ades. D'aquest col·lectiu, hi ha 8 persones que han contestat que viuen sols/es i 152 acompanyats/ades: representen un 5% i un 95% respectivament.

— Llengües de comunicació

Quant a les llengües de comunicació utilitzades pel nostre alumnat, de forma específica els demanàvem la informació següent: «Indica la llengua o llengües de comunicació a l'entorn familiar». En aquest aspecte, hi ha 629 alumnes que diuen que la llengua de comunicació al seu entorn familiar és el català, 586 que diuen que és el castellà i 48 persones han contestat que són altres llengües, diferents del català i el castellà, les emprades a l'entorn familiar.

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Català	629	61,1
Castellà	586	56,9
Altres	48	4,7

«Indica la llengua o llengües de comunicació que normalment utilitzes al teu entorn social». De l'alumnat que ha respost a aquesta qüestió, hi ha 676 alumnes que indiquen que la seva llengua habitual en l'entorn social és el català, 695 que diuen que és el castellà i 49 indiquen que són unes altres les llengües que empen en el seu entorn social.

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Català	676	65,6
Castellà	695	67,5
Altres	49	4,8

— Nivell de català

Es va demanar a l'alumnat quin és el seu nivell de català oral, escrit i llegit. Amb referència al nivell de català oral, l'alumnat es reparteix de la forma següent:

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Alt	753	73,11
Mitjà	222	21,55
Baix	50	4,85

Amb referència al nivell de català escrit, l'alumnat es reparteix de la forma següent:

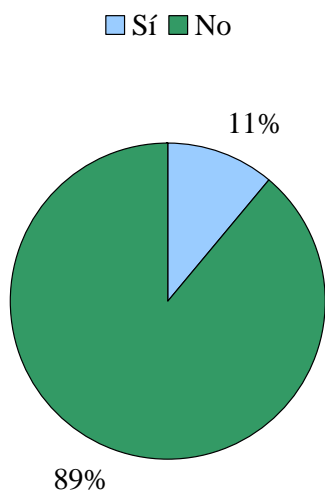
	Nre. d'alumnes	Percentatge
Alt	710	68,93
Mitjà	269	26,12
Baix	47	4,56

I finalment, amb referència al nivell de català llegit, l'alumnat es reparteix de la forma següent:

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Alt	865	83,98
Mitjà	140	13,59
Baix	16	1,55

— Cursos del Servei Lingüístic de la UIB

Es va demanar a l'alumnat enquestat si assisteix o ha assistit a algun dels cursos que ofereix el Servei Lingüístic. Les respostes donades indiquen que 112 dels estudiants que han respost a aquesta qüestió afirmen que sí que han cursat o cursen un d'aquests cursos i, en canvi, n'hi ha 906 que no n'han cursat cap. Els percentatges són els següents:

— Nivell màxim d'estudis de la família (mares i pares)

Es va demanar el nivell màxim d'estudis de les mares de l'alumnat enquestat, i els resultats són els següents:

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Sense estudis	17	1,65
Primaris	188	18,25
ESO	300	29,12
Batxillerat superior o equivalent	234	22,71
FP grau mitjà	41	3,98
FP grau superior	20	1,94
Diplomatura	99	9,61
Llicenciatura	40	3,88
Doctorat	3	0,29

Per tant, queda palès el fet que la majoria de les mares de l'alumnat tenen, com a mínim, estudis primaris i que, concretament, els tres grans grups més destacats són, per ordre de representativitat, el de mares que tenen l'ESO, amb un 29,13%, seguit del de mares que tenen el batxillerat superior o equivalent, amb un 22,72% i, finalment, el de mares amb estudis primaris, que representa el 18,25% de les mares de l'alumnat enquestat.

Pel que fa al nivell d'estudis dels pares, veiem el següent:

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Sense estudis	20	1,94
Primaris	167	16,21
ESO	267	25,92
Batxillerat superior o equivalent	226	21,94
FP grau mitjà	35	3,40
FP grau superior	25	2,43
Diplomatura	93	9,03
Llicenciatura	62	6,02
Doctorat	9	0,87

Així es demostra el fet que, com passava amb les mares, la majoria dels pares de l'alumnat té, com a mínim, estudis primaris i que, concretament, els tres grans grups més destacats són, per ordre de representativitat, el de pares que tenen l'ESO, amb un 25'95%, seguit del de pares que tenen el batxillerat

superior o equivalent, amb un 21,94%, i, finalment, el de pares amb estudis primaris, que representa el 16,21% dels pares de l'alumnat enquestat.

Si comparem les dades sobre el nivell d'estudis de les mares amb les que tenim sobre el nivell d'estudis dels pares, veurem que, tot i seguir una tendència semblant (els tres grans grups amb més representativitat són els mateixos), hi ha algunes diferències a considerar, com és el cas que el grup de pares amb llicenciatura i el grup de pares amb doctorat siguin més nombrosos que els grups de mares amb aquest mateix nivell acadèmic.

— Hores setmanals d'estudi

A la pregunta «Indica el nombre d'hores setmanals que consideris necessàries per poder superar amb èxit els estudis que curses», les respostes de l'alumnat es divideixen com es mostra a continuació:

	Nre. d'alumnes	Percentatge
menys de 5 h	28	2,72
entre 5 h i 10 h	138	13,40
entre 10 h i 15 h	103	10,00
entre 15 h i 20 h	132	12,82
entre 20 h i 30 h	255	24,76
entre 30 h i 40 h	191	18,54
més de 40 h	172	16,70

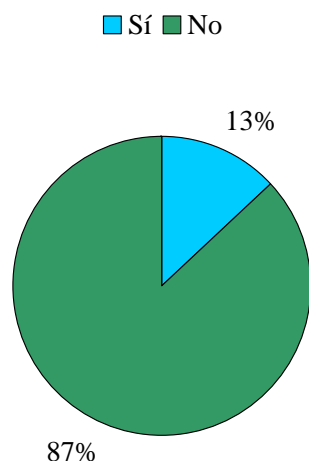
Amb aquestes dades es veu que, segons les respostes donades, un 60% de l'alumnat considera que són necessàries més de 20 hores setmanals de dedicació per tal de superar amb èxit els estudis. Si desagregam aquestes dades per gènere, observem els resultats següents:

	Dones	Homes	Total
Menys de 5 h	5 (17,86%)	23 (82,14%)	28 (100%)
entre 5 h i 10 h	87 (63,50%)	50 (36,50%)	137 (100%)
entre 10 h i 15 h	37 (35,92%)	66 (64,08%)	103 (100%)
entre 15 h i 20 h	81 (61,36%)	51 (38,64%)	132 (100%)
entre 20 h i 30 h	176 (69,02%)	79 (30,98%)	255 (100%)
entre 30 h i 40 h	133 (69,63%)	58 (30,37%)	191 (100%)
més de 40 h	111 (64,53%)	61 (35,47%)	172 (100%)
Total	659 (64,73%)	359 (35,27%)	1.018 (100%)

A partir d'aquestes dades es pot concloure que les dones que han participat en l'estudi dediquen més temps que els homes a estudiar.

— Deixar els estudis

A la pregunta «Deixaries els estudis per una feina ben remunerada que no requerís preparació universitària?», hi ha 132 alumnes que responen afirmativament, mentre que n'hi ha 882 que responen de forma negativa, com es pot veure al gràfic següent.

Si analitzam aquestes dades segons el gènere, veiem que del total d'homes que responen a la pregunta, un 17,8% contesta afirmativament i, del conjunt de dones, només diuen que sí un 10,4%.

— En acabar els estudis...

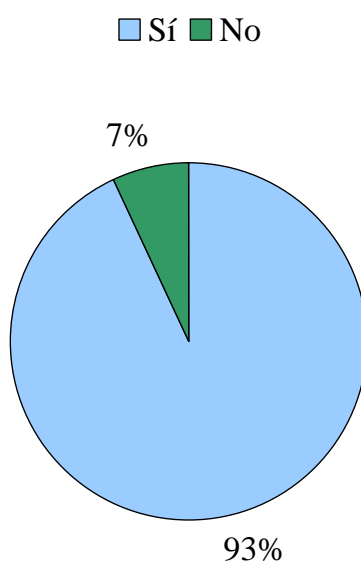
S'ha demanat a l'alumnat què li agradaria fer en acabar els estudis, i les respostes es poden veure resumides a la taula següent:

	Nre. d'alumnes	Percentatge
Treball vinculat	687	66,70
Treballar en qualsevol cosa	21	2,00
Promocionar-se	35	3,40
Continuar estudiant	379	36,80
Investigació	60	5,83
No té preferències	52	5,00

Podem observar que, principalment, els enquestats han manifestat que els agradaria trobar un lloc de treball vinculat als seus estudis i/o continuar estudiant.

— Recursos UIB

A la pregunta «Utilitzes els recursos de la UIB?», hi ha 955 alumnes que responen afirmativament, mentre que 71 responen negativament. Podem veure els percentatges al gràfic següent:

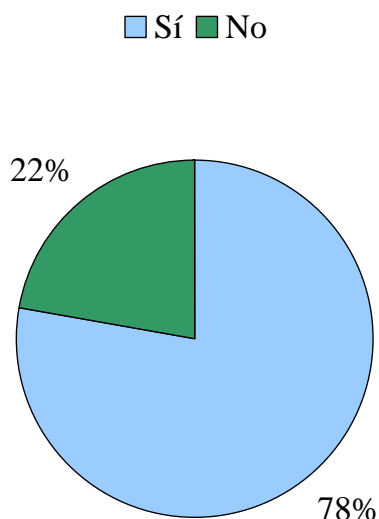

A continuació havien d'indicar quins són els recursos que utilitzen més sovint, i els resultats han estat aquests:

Servei	% alumnat
Copisteria	85,3%
Aules d'informàtica	82,6%
Biblioteca	82,4%
Servei de menjador	39,7%
Instal·lacions esportives	31%
Cabines d'estudi	21,9%
Oficina d'Informació	18,4%
DOIP	5%
Servei mèdic	3%
Sindicatura de Greuges	0,5%

Podem observar que els tres serveis més utilitzats són les copisteries, les aules d'informàtica i les biblioteques, mentre que els menys utilitzats són el Departament d'Orientació i Inserció Professional, el servei mèdic i la Sindicatura de Greuges.

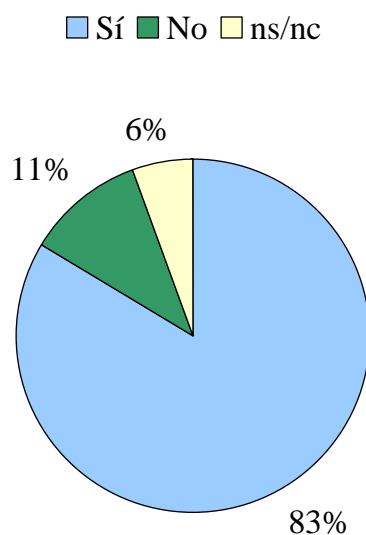
Pel que fa a veure si els *consideren suficients*, hi ha 733 alumnes que han respost que «Sí», mentre que n'hi ha 220 que s'han inclinat pel «No».

— Observatori

A la pregunta «Trobes d'utilitat la creació de l'Observatori per a la Igualtat d'Oportunitats?», hi ha 835 alumnes que han respost afirmativament, mentre que, de forma oposada, n'hi ha 108 que han dit que no i, finalment, 56 que no han contestat.

— Activitats organitzades

També els vàrem preguntar «Quines activitats organitzades realitzes, normalment, durant el temps lliure?». Davant aquesta pregunta, els resultats són:

Tipus d'activitat	% alumnat
Tasques de voluntariat	9,8%
Associació d'alumnes	1,8%
Club esportiu	23,9%
Sindicat / partit polític	3%
Associació cultural	8,5%

— Estudiar i treballar

A la pregunta «Compagines els teus estudis amb algun tipus de feina remunerada?», el 58,1% de l'alumnat de la mostra ha contestat afirmativament. D'aquest conjunt el 34,5% són homes i el 65,5% dones.

— Ingressos econòmics

A continuació plantejàvem dues preguntes sobre possibles ingressos econòmics, concretament:

«Actualment o durant el darrer curs, has percebut qualche ingrés econòmic de l'atur?» El 10,4% de les persones que han participat responen de manera afirmativa.

«Actualment o durant el darrer curs, has percebut qualche beca ministerial o autonòmica per finançar els teus estudis?» En aquest cas el 20,4% de l'alumnat ha contestat afirmativament.

— Càrregues familiars i tasques domèstiques

Davant les preguntes:

«Tens càrregues familiars directes?», el 9,2% de la mostra contesta que *sí* i, d'aquestes persones, el 72,6% són dones.

«Dedicació a tasques domèstiques en hores per setmana». Els resultats obtinguts (desagregats per gènere) són els següents:

	Dones	Homes	Total
menys d'1 hora	59 (49,17%)	61 (50,83%)	120 (100%)
entre 1 i 2 hores	133 (55,19%)	108 (44,81%)	241 (100%)
entre 2 i 3 hores	146 (60,08%)	97 (39,92%)	243 (100%)
entre 3 i 4 hores	105 (77,78%)	30 (22,22%)	135 (100%)
entre 4 i 5 hores	77 (83,70%)	15 (16,30%)	92 (100%)
més de 5 hores	137 (76,54%)	42 (23,46%)	179 (100%)
Total	657 (65,05%)	353 (34,95%)	1.010 (100%)

— Recursos en l'habitatge

Finalment, vàrem trobar interessant preguntar pels recursos dels qual disposa l'alumnat a ca seva, concretament els vàrem fer les preguntes següents:

«Tens ordinador a casa?» El 96,9% contesta afirmativament.

«Tens accés a Internet a casa?» En aquest cas diuen que *sí* el 88,9%.

«Tens un espai propi per estudiar a casa?» El 93,9% contesta de forma afirmativa.

5.4. Conclusions

Aquestes han estat les principals dades obtingudes de l'alumnat matriculat a Palma a la nostra universitat. Amb la dita informació esperam haver contribuït a conèixer un poc més el perfil sociodemogràfic dels universitaris i universitàries que protagonitzen la vida acadèmica a la UIB.

Volem destacar la gran acceptació que té la nostra Oficina entre l'alumnat, ja que un 83% de les persones participants expressen trobar d'utilitat la creació d'aquest servei.

Finalment, desitjam que tota la informació treta a partir d'aquesta enquesta serà d'interès i utilitat per a la resta de la comunitat universitària.

5.5. Referències

CLARK-CARTER, D. (2002). *Investigación cuantitativa en Psicología. Del diseño experimental al reporte de investigación*. México: Oxford University Press México.